

Dağlık Karabağ Sorunu ile İlgili Alman Yazılı Basınında Yer Alan Haberlerin Eleştirel Söylem Analizi Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Bild Gazetesi Örneği

Öğr. Gör. Tuğba YILDIRIM | 0000-0002-1264-5063 | tugba.yildirim@asbu.edu.tr
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi, Ankara, Türkiye
ROR ID: <https://ror.org/025y36b60>

Prof.Dr. Muhammet KOÇAK | 0000-0001-6387-0765 | muhammetkocak@gazi.edu.tr
Gazi Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi, Ankara, Türkiye
ROR ID: <https://ror.org/054xkpr46>

Öz

Bu çalışmada Almanya’da en çok okunan gazete olan Bild gazetesi örneğinde, “Dağlık Karabağ” bölgesinde 27 Eylül 2020 tarihinde başlayıp 10 Kasım 2020 tarihinde son bulan Azerbaycan-Ermenistan savaşı ile ilgili söz konusu gazete tarafından çevrimiçi haber portalında yayınlanan 16 haber, eleştirel söylem analizi çerçevesinde incelenmiştir. Bu çalışmayla medyada kullanılan söylem, bu söylemler doğrultusunda oluşturulan algı ve bu algının yönetimine dair yaklaşımlar kavramsal olarak ele alınmıştır. Bu kavramsal çerçeve, Bild gazetesinin çevrimiçi haberlerinde savaş sürecini aktarmada kullandığı söylemlerin, eleştirel söylem analizinin ortaya koyduğu kriterler bağlamında çözümlenmesine ve gazetenin bu konu ile ilgili oluşturmak istediği algının anlaşılmasına fayda sağlamıştır. Bu bağlamda, Dağlık Karabağ bölgesindeki Azerbaycan-Ermenistan savaşı ile ilgili haber söylemlerinde kullanılan dilsel öğelerin kullanım şekillerinin algı oluşturma ve bu algıyı yönetme sürecindeki etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dağlık Karabağ Sorunu, Bild Gazetesi, Haber Söylemi, Algı Yönetimi, Eleştirel Söylem Analizi.

Atf Bilgisi

YILDIRIM, Tuğba, KOÇAK, Muhammet, “Dağlık Karabağ Sorunu ile İlgili Alman Yazılı Basınında Yer Alan Haberlerin Eleştirel Söylem Analizi Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Bild Gazetesi Örneği”. TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi 4, sy. 1 (Haziran 2024): 1-48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10566357>

Evaluation of the News in the German Written Media About the Nagorno-Karabakh Problem in the Framework of Critical Discourse Analysis: The Example of Bild Newspaper

Öğr. Gör. Tuğba YILDIRIM | 0000-0002-1264-5063 | tugba.yildirim@asbu.edu.tr
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi, Ankara, Türkiye
ROR ID: <https://ror.org/025y36b60>

Prof.Dr. Muhammet KOÇAK | 0000-0001-6387-0765 | muhammetkocak@gazi.edu.tr
Gazi Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi, Ankara, Türkiye
ROR ID: <https://ror.org/054xkpr46>

Abstract

In this study, the sample of Bild newspaper, which is the most read newspaper in Germany, is discussed. 16 news about the Azerbaijan-Armenia war, which started on September 27, 2020 and ended on November 10, 2020, in the “Nagorno-Karabakh” region, published by the aforementioned newspaper on its online news portal, were analyzed within the framework of critical discourse analysis. With this study, the discourse used in the media, the perception created in line with these discourses and the approaches to the management of this perception are conceptually discussed. This conceptual framework helped to analyze the discourses used by Bild newspaper to convey the war process in its online news, in the context of the criteria revealed by the critical discourse analysis and to understand the perception that the newspaper wanted to create on this issue. In this context, it has been tried to reveal the effect of the use of linguistic elements used in news discourses about the Azerbaijan-Armenia war in the Nagorno-Karabakh region on the process of creating and managing perception.

Keywords: Mountainous Karabag Issue, Bild Newspaper, News Speech, Perception Management, Critical Speech Analysis.

Citation

YILDIRIM, Tuğba, KOÇAK, Muhammet, “Evaluation of the News in the German Written Media About the Nagorno-Karabakh Problem in the Framework of Critical Discourse Analysis: The Example of Bild Newspaper”. *TURKAV Institute of Public Administration Journal of Social Sciences*, Volume 4, Issue 1, June 2024, pp. 1-48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10566357>

Giriş

Gelişmelerden haberdar olma, çevrede olup bitenler konusunda bilgilenme insanın temel ihtiyaçlarından birisi olmuştur. Bu ihtiyaçtan kaynaklı olarak haberleşme eylemi doğmuş ve zamanla teknolojik gelişmelerde meydana gelen ilerlemelere paralel olarak habercilik ve haber alma eylemi farklı boyutlara ulaşmıştır. İnternet haber yayınlarının ortaya çıkması ve yaygınlaşmasıyla birlikte basılı yayın gazeteciliğinin yanı sıra yeni bir gazetecilik türü de ortaya çıkmıştır. Kuyucu genellikle “çevrimiçi gazetecilik” olarak adlandırılan bu yeni tip gazeteciliğin, çok yönlülük ve etkileşim gibi kendine has özellikleri ile diğer gazetecilik türlerinden ayrı edildiğini aktarmaktadır.¹ Ayrıca Kuyucu İnternet gazeteciliğinin “TV kadar hızlı, gazete kadar ayrıntılı” olması sebebiyle de geleneksel gazetecilik ortamlarından ayrıldığını ifade etmektedir.² Gazeteciliğin temel ilkelerine sadık kalarak sanal ortamda gazetecilik mesleğinin icra edilmesi olarak görülen İnternet gazeteciliği, elektronik gazetecilik, çevrimiçi gazetecilik ya da dijital gazetecilik olarak da adlandırılmaktadır.³ Teknolojinin sunduğu dijital habercilik, habere ulaşma hızı ve ekonomikliği sebebiyle daha fazla tercih edilen popüler bir mecra haline gelmiştir.

Dijital medya yoluyla haberlerin hızlı bir şekilde geniş kitlelere yayılması medyanın algı oluşturma ve bu algıyı yönlendirme fonksiyonunu da önemli hale getirmiştir. Bu fonksiyon kitlelerin düşünceleri ve duygularında değişikliklere yol açarak kitleleri harekete geçirme gücünü göstermektedir. İletişimin fonksiyonlarının yerine getirilmesinde temel araç olan dil; günümüzde gündemi oluşturmada birincil etkiye sahip olan medyadaki işlevini söylemler üzerinden gerçekleştirmektedir. Bu dilsel söylemler olayları yönetmede ve algıları yönlendirmede büyük etkiye sahiptir.

Bu çalışmada Dağlık Karabağ bölgesinde Azerbaycan-Ermenistan arasında 27 Eylül 2020 tarihinde başlayıp 10 Kasım 2020 tarihinde sona eren savaş durumunun Bild gazetesine yansımaları haber söylemleri açısından incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmış, 29 Eylül 2020-10 Kasım 2020 tarihleri arasındaki

¹ Mihalis Kuyucu, “İnternet Gazeteciliğinin Geleneksel Gazetelerle Savaşı: İnternet Gazeteciliği Geleneksel Gazeteciliği Bitirdi Mi? Üniversite Öğrencilerinin İnternet Gazeteciliği ile İlgili Görüşleri Üzerine Bir Güncelleme”, 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı, Nobel, Ankara 2017, s. 437.

² Kuyucu, *age*, s. 450.

³ Aysun Köktener, “Spor Gazeteciliği Örneğinde İnternet Gazeteciliğinin Geleneksel Gazeteciliğe Etkisi”, *Selçuk İletişim*, C.10, Konya 2013, s. 236.

gazetenin konu ile ilgili çevrimiçi haberlerinin yayımlandığı “Bild.de” haber portalındaki tüm haberlerin taranması sonucu analiz edilen 16 haber verisine ulaşılmıştır. Bu haber söylemleri eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Makro yapı kapsamındaki tematik incelemede haber başlıkları, girişleri ve spotları; mikro yapı kapsamında ise haber söylemleri sentaktik ve sözcük seçimi bağlamında dilbilimsel açıdan incelenmeye alınmıştır. Bu çalışmayla Bild gazetesinin Dağlık Karabağ bölgesindeki savaş durumunu aktarma sürecinde çevrimiçi haber söylemlerinde kullandığı dilsel öğelerin okurlar üzerinde oluşturmayı amaçladığı algı ve bu algıyı yönetme sürecini ortaya koymak amaçlanmıştır.

1. Medya ve Algı Yönetimi

Medya, yaşanan alan haricinde dış dünyadan bilgi alınmasını sağlayan en önemli araçtır. Dış dünya kitle iletişim araçlarının verdiği bilgiler doğrultusunda görülmekte, tanınmakta ve öğrenilmektedir. Medyanın tanımına bakıldığında “Birtakım bilgilerin/göstergelerin birtakım kaynaklar tarafından üretilmesi, geniş insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması sürecine ‘kitle iletişim’, iletişiminde kaynak ile hedef arasındaki kanallara da ‘kitle iletişim araçları’, ‘medya’” adının verildiği görülmektedir.⁴

Medya yazılı, görsel ve işitsel tüm iletişim çeşitlerini içerisinde barındıran bir kavramdır. Bu bağlamda gazeteler, aylık ve haftalık dergiler vb. yazılı yayınlar; TV kanalları ile internet görsel yayınlar ve radyolar ise işitsel yayınlar olarak kabul edilmektedir. Yazılı basının bir unsuru olan gazeteler de artık teknolojinin gelişmesiyle dijital ortamda yerini almıştır. İnternet teknolojisinin yaygınlaşması, gazete okuma ve yayımlama maliyetlerinin yükselmesi, okuyucunun habere anında ulaşma isteği, tarafsızlığın zedelenmesi ve sosyal medyanın yaygınlaşması gibi nedenler beraberinde gazeteleri de dönüşüme zorlamıştır.⁵

Medya araştırır, haber verir, bilgi iletir, insanları bilinçlendirir ve bir şeyin lehinde veya aleyhinde kamuoyu oluşturabilir. En temel görevleri olan haber vermenin ve bilgilendirmenin dışında toplumu eğitmek ve aydınlatmakla yükümlüdür.⁶ Bu görevi yerine getirirken iletişimde amaçlanan neticeyi kullanır. Türk, iletişim vasıtasıyla amaçlanan bu neticenin “hedef kitlede

⁴ Nurettin Güz, “Haber Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2005, s. 25.

⁵ Osman Kılıç, Ayten Övür, “Türkiye’de Dijital Gazeteciliğe Geçiş, Habertürk Gazetesi Örneği”, *Yeni Medya Elektronik Dergi*, C. 3, İstanbul 2019 s. 122.

⁶ Güleda Yücedoğan, “Türkiye ve Fransa’da Gazeteci Kimliği Sorunu”, İTÜ, İstanbul 1998, s. 7.

kaynağın hedefine yarar sağlayacak bir etki” oluşturması olarak nitelenmektedir.⁷ İletişimin bu işlevi “doğru hedef kitlelerde doğru davranış biçimlerini güdülemek için ve algıları yönetmede istenilen amaçlara ulaşmak için en önemli araç” olarak kabul edilmektedir.⁸ Bu bağlamda medyanın algıyı ve algıyı etkileme sürecini yönettiğini söylenebilir. Türk’ün algı tanımına bakıldığında “iç ya da dış çevreden gelen uyarıcıları bireyin duyu organları yoluyla ya da hisleriyle almasıyla başlayan ve bu uyarıcıların farkına varılmasını, tanınmasını, idrak edilmesini ve tanımlanmasını sağlayan fiziksel, nörolojik ve bilişsel süreçlerin tamamı” olduğu görülmektedir.⁹ Algı yönetimi kitlelerin hislerini, güdülenmelerini, düşünce sistemlerini etki altına almaya çalışmak için yürütülen eylemlerin tamamıdır. Algı yönetimi faaliyetinin hareket noktasını, algıları belirlemenin gerçeklikten daha önemli olduğu, mesajların doğruları yansıtmasının gerekli olmadığı ve temsillerin gerçekliklerin yerini almasının esas hedef olduğu düşüncesi oluşturmaktadır.¹⁰ Algı yönetimi çerçevesinde ele alındığında “medya bilginin üretildiği, yansıtıldığı, abartıldığı veya çarpıtıldığı bir araç” olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Bütün bunlar dikkate alındığında medya, toplumun politik kültürünün bir parçası olması sebebiyle iç ve dış politikada istendik algıyı oluşturma, gündem yaratma konusunda önemli bir yere sahiptir. Medya tarafından dağıtılan bilgiler, sosyal ve politik yapıların davranışlarını belirlemeye yardımcı olabilmekte, bu işleviyle birlikte de medya, kamusal alanın ve siyasal sistemin inşasını kolaylaştırmada önemli bir rol oynamaktadır.¹²

Medyanın algıyı ve siyasal sistemi yönetme sürecine bakıldığında, medyanın kullandığı söylemler ve bu söylemlerin oluşturulduğu bağlamlar ön plana çıkmaktadır. Bunu anlayabilmek için söylem kavramıyla ne anlaşılması gerektiğine bakılması gerekmektedir. Tansuyu söylemi “düşüncelerimizi ifade

⁷ M. Sezai Türk, “Algı Yönetimi ve İletişim: Algnın Ötesinde Bir Gerçeklik Var Mı?”, *Algı Yönetimi*, ed. Bilal Karabulut, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2014, s. 25.

⁸ Ecem Kazu, *Algı Yönetimi Perspektifinden Siyasal İletişim ve Lider İlişkisi: Turgut Özal Dönemi Analizi (1983-1989)*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep 2018, s. 61.

⁹ Türk, *age*, s. 18.

¹⁰ F. L. Jones, “Information: The Psychological Instrument”, In *U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy*, ed. Boone Bartholomees, Jr Carlisle, PA, Unite 2004, s. 308.

¹¹ Türk, *age*, s. 20.

¹² Terasa Joseph, “Mediating War and Peace: Mass Media and International Conflict. India Quarterly”, *A Journal of International Affairs*, C. 70, 2014, s. 226.

ediş biçimimiz” olarak ifade ederken¹³; Gee (2005) söylemi “bireysel kullanım, düşünme, değerlendirme, yorumlama, eylem ve etkileşimlerin uygun zamanda, uygun bağlamda ve uygun araçlarla ifade edilmesi ile oluşmuş dilsel yapılar” olarak tanımlamaktadır.¹⁴ Bu tanımdan yola çıkarak haberleri oluşturan söylemlerin de medya kurumunun kimliğinden, kurumsal ilişki ve çıkarlarından bağımsız olduğu söylenemez. Medya sıklıkla söylem biçimini, vurgusunu ve tekrarını seçtiği ya da bazen de dışladığı analiz ve gerçekler çerçevesiyle gündemi şekillendirmektedir. Küçük Durur bu noktada “nelerin seçildiği, nelerin dışarıda bırakıldığı ve neyin özellikle vurgulandığını belirlenerek, bir olayı, bir durumu ya da bir kişiyi destekleyen/kötüleyen faktörlerin seçilmesi ve öne çıkarılması” bağlamında çerçeveleme sürecine dikkat çekmektedir.¹⁵ Özellikle uluslararası ilişkiler bağlamında medyada “çerçeveleme” yaklaşımı, üzerinde çokça konuşulan ve tanımı yapılan bir yaklaşım olmuş, “belirli bir gerçekliğin bazı yönlerini seçmek ve o yönleri nedensel yorumlamalar, ahlaki değerlendirmeler ve/veya çözüm önerileriyle birlikte bir problem tanımı yapıyormuşçasına tanıtarak iletişim metninde daha ön planda tutmak” olarak tanımlanmıştır.¹⁶ Tüm bu düşünce ve tespitler neticesinde medyanın iç ya da dış politikaların oluşturulmasında gerekli koşulları ve toplumsal altyapıyı şekillendirme konusunda etkili bir unsur olduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda eleştirel söylem analizinde sosyo-bilişsel yaklaşımın kurucusu olan Van Dijk’ın en çok üzerinde durduğu noktalardan birincisi haber metinlerinin kendilerine ait söyleminin olduğu, ikincisi ise haber söyleminin haberi üreten kişi ve kurumlar haricinde düşünülmeyeceğidir.¹⁷ Bu durumda haber söylemleri içerisinde ideoloji barındırır. Fakat bu ideolojiler her zaman söz konusu olmayabileceğinden; gizli, örtük biçimde söylemlere yerleştirebileceğinden, eleştirel söylem analizine, haber

---

¹³ Hazel Tansuyu, *Günümüz Küreselleşme Sürecinde Kimlik Politikalarının Medyada Temsili: Türkiye’de İki Ulusal Gazetenin Haber Örnekleri Üzerine Bir Söylem ve İçerik Analizi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2018, s. 143.

¹⁴ James Paul Gee, “*An introduction to discourse analysis: Theory and Method*”, Routledge, New York 2005, s. 32.

¹⁵ Elif Küçük Durur, “İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevelemesi”, *Atatürk İletişim Dergisi*, C. 2, Erzurum 2012, s. 22.

¹⁶ Robert M. Entman, “Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm”, *Journal Of Communication*, C. 43, Oxford 2016, s. 55.

¹⁷ Necla Mora, “Medya ve Kültürel Kimlik”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, C.5, 2008, s. 2.

çözümlemelerine ihtiyaç duyulur.¹⁸ Sözcük seçimleri ideolojik yapılanma bakımından oldukça önemlidir. Çünkü sözcük seçimi gazetenin olaylara bakış açısını ve dünya görüşünü ortaya koyan bir unsurdur.¹⁹

2. Eleştirel Söylem Analizi/Çözümlemesi

Yazıya dökülmüş herhangi bir söylemin, gramer yapısına dikkat edilerek niteliksel olarak ve kuramsal şekillerle çözümlenmesi manasına gelen söylem analizi, son yıllarda kitle iletişim araçlarının toplumu kolay bir şekilde etkilemesinden dolayı yaygın bir araştırma yöntemi haline gelmiştir.²⁰ Dilin yapısı ve işlevleri ile iletişimin işlevsel ve sosyokültürel yönden ele alınmasından dolayı söylem analizi çoğunlukla kullanılan bir yöntemdir.²¹ Bu çözümleme çeşidi ayrı bir akademik disiplin olarak düşünülmemelidir. Bu çözümleme daha çok her biri farklı epistemolojik varsayımlara dayanan, farklı teorik modeller, araştırma yöntemleri ve çeşitli yaklaşımları ele alan problemlere yönelik disiplinler arası bir araştırma programı olarak kabul edilebilir.²²

Tablo 1'de²³ yer alan ve dilbilimci Van Dijk'ten²⁴ tablolaştırılarak aktarılan eleştirel söylem analiz yönteminin, makro ve mikro yapıdaki incelemeleri kapsamında ortaya konulan analiz kriterleri aşağıdaki gibidir. Bu kategori bağlamında yukarıda da ifade edildiği üzere, örneklem olarak alınan haber söylemleri makro düzeyde tematik olarak, mikro düzeyde ise sentaktik ve sözcük seçimi düzeyinde incelenmiştir.

¹⁸ Tansuyu, *age*, s. 143.

¹⁹ Rabia Zamur, *İktidar ve Ahlaki Sorumluluk Kaskacında Entelektüeller: 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçim Sürecinde Entelektüel Kimliğiyle Türk Basınındaki Köşe Yazarları Üzerine Bir Söylem Analizi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2015, s. 107.

²⁰ Mehmet Bora, *Algı Yönetiminde Medyanın Önemi: Afrin Operasyonu Örneği*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2019, s. 10.

²¹ Aysel Aziz, “*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*”, Nobel, Ankara Dağıtım, 2008, s.138.

²² Ferdiye Çobanoğulları, Muhammet Koçak, “Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve Eleştirel Okuma: Alman Bild Gazetesi Örneği”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*; C. 38, Ankara 2021, s. 454.

²³ Bora, *age*, s. 10.

²⁴ A. Teun van Dijk, “Principles of Critical Discourse Analysis”, *Sage Journals*, C.4, London: Newbury Park and New Delhi 1993, s. 256.

Tablo 1. Eleştirel Söylem Analizi Kriterleri

<i>Makro Yapıda İnceleme</i>	<i>Mikro Yapıda İnceleme</i>
<p>1. Tematik</p> <p>a. Başlıklar</p> <ul style="list-style-type: none"> başlıklar, haber girişleri, spotlar, spot olmadığı takdirde haber metinlerinin ilk paragrafı, haberin tek paragraf olduğu zamanlarda haberin ilk cümlesi incelenmektedir. <p>b. Fotoğraflar</p> <p>2. Şematik</p> <p>a. Durum</p> <ul style="list-style-type: none"> haberlerdeki ana olayın sunumu ve haberlerde olayla alakalı ardalın ve bağlam bilgisini²⁵ incelenmektedir. <p>b. Yorum</p> <ul style="list-style-type: none"> olayla alakalı haber kaynakları	<p>1. Sentaktik</p> <ul style="list-style-type: none"> cümlelerin etken veya edilgen, basit veya karmaşık olmasına göre incelenmektedir. <p>Örneğin, “Hükümet petrole zım yaptı.” ve “Petrol fiyatlarına ayarlama yapıldı.”</p> <p>2. Sözcük Seçimi</p> <ul style="list-style-type: none"> sözcüklerin düz ve yan anlamları açıklanırken, aynı manaya gelen sözcüklerin değil de niçin farklı bir sözcüğün tercih edildiği anlatılmaktadır. <p>Örnek olarak “terörist” yerine, “gerilla” sözcüğünün kullanılması gibi.</p>

3. Bild Gazetesi ve Dağlık Karabağ Sorununun Söylem Analizi Açısından Değerlendirilmesi

3.1. Bild Gazetesi

24 Temmuz 1952 yılında Hamburg’da Axel Springer tarafından kurulan Federal Almanya’nın ilk ulusal çapta yayınlanan bulvar gazetesi Bild Zeitung (Resim Gazetesi), 1967 yılından itibaren Almanya’daki bölgesel baskılarıyla ülke düzeyindeki pazar payını arttıran gazete olarak kendisiyle rekabete giren rakiplerinin çoğunu ortadan kaldırmıştır.²⁶

²⁵ Ardalan ve Bağlam Bilgisi; Ardalan bilgisi olayların sosyal politik açıdan değerlendirir ve tarihseldir. Ardalanla olayla alakalı geçmiş bilgiler yer alırken, bağlamda ise olayın sonuçları ile gelecekte neler olacağıyla alakalı bilgiler yer alır (Özlem Doruk, “Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşuğu Derneği’nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellenmesine İlişkin Haberlerin Çözümlemesi”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, C.1, Gümüşhane 2013, s. 121.

²⁶ Eylem Şentürk Kara, “Almanya’da Bulvar Gazeteciliği ve Hürriyet Gazetesi’nin Konumu”, *İNİF E – Dergi*, C. 1, 2016, s. 18.

2020 yılının son çeyreğinde 1,27 milyon adet satılan Bild gazetesi²⁷ Alman gazeteleri arasında en çok okunan gazete olarak karşımıza çıkmaktadır. Bild gazetesinin internet haberciliği alanındaki başarısına bakıldığında E-Gazete olarak Bild.de resmi internet sitesinden gazeteye ulaşılması sebebiyle, diğer bir ifadeyle dijitalleşen gazetecilik anlayışından dolayı gazete satışlarında geçmiş yıllara göre azalma görülmektedir. Ayrıca Bild.de resmi internet sitesine yapılan ziyaret sayısı son değerlendirilme kapsamında Haziran 2020’de 427 milyon defa tıklanarak Almanya’da en çok ziyaret edilen haber portalı olarak öne çıkmaktadır.²⁸ Bild gazetesi ayrıca sadece pazar günleri satışa çıkarılan “Bild am Sonntag” adlı bir gazete yayınlamaktadır. Avrupa’nın en büyük günlük gazetesi Bild, 1996 yılında çevrimiçi haberciliğe başlamıştır. Günümüzde ise Bild.de resmî sitesinden haberler okunabilir, AppStore veya Google Play Store da uygulama olarak cep telefonu veya tabletlere indirilebilir, Facebook, Twitter gibi sosyal medya hesaplarından da takip edilebilir. Bu denli çok okuru ve yayın kaynağı olan bir gazetenin kamuoyunun algısı üzerinde de büyük bir etkiye sahip olduğu tartışılmazdır.²⁹

Kara³⁰ günümüzde Bild gazetesinin “Almanya’nın tek ulusal bulvar gazetesi olarak” varlığını sürdürmesinden yola çıkarak Almanya’daki bulvar gazeteciğinde kullanılan karakteristik stilin ortaya çıkarıldığı araştırmanın sonuçlarını Brichtra’dan aşağıda yer aldığı gibi aktarmıştır:

a. Mizanpaj: *Özellikle yazılı basında dikkat çekici sayfa düzeni çok önemlidir. Bold başlıklar, renklerin yoğun bir şekilde kullanılması, büyük boyutlarda resim ve fotoğrafların kullanılması, az miktarda yazıya yer verilmesi ve başlıklarda kısa cümlelerin kullanılması mizanpajın temelini oluşturmaktadır.*

b. Haber Değeri: *Bir olayın haber haline getirilmesi insanların dikkatini ve ilgisini çeken bir konu olmasına bağlıdır. Özellikle dedikodular (tanınmış ve ünlü kişiler, starlar, sporcular, kraliyet ailesi*

²⁷ “Druckauflage und verkaufte Auflage der BILD/B.Z. Deutschland vom 4. Quartal 2011 bis zum 4. Quartal 2020,” Statista, Google, Erişim tarihi Ocak 25, 2021, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/221651/umfrage/entwicklung-der-auflage-derbild-zeitung/>.

²⁸ “Druckauflage und verkaufte Auflage der BILD/B.Z. Deutschland vom 4. Quartal 2011 bis zum 4. Quartal 2020”.

²⁹ Muhammet Koçak, Asuman Yaprak, “Alman Bild Gazetesinde Barış Pınarı Harekâtı”, Palet Yayınları, Konya 2021, s. 48.

³⁰ Kara, *age*, s. 19.

hakında yapılan haberler), dehşet verici ve üzücü olaylar (şiddet, felaketler, cinayet), cinsellik içeren müstebcen konular, toplum tarafından ahlaksızlık olarak nitelendirilebilecek tubaf, şaşırtıcı olaylar, başarı ve yenilgiler (özellikle sporda), cinsiyetler arasındaki farklılıklar, keliseler ve stereotipler ağırlıklı olarak ele alınmaktadır. Siyasi, ekonomik ve kültürel haberlere ya biç yer verilmemekte ya da çok az yer verilmektedir.

c. Dil: Bulvar gazeteciliğinde sade, kısa, etkili ve kolay anlaşılabilen bir dil kullanılmaktadır. Bunun için günlük konuşma dili ile kimi zaman argo niteliği taşıyan ifadelere yer verilmektedir. Abartılı sıfatlar da sıklıkla kullanılmaktadır (en güzel, en çılgin gibi). Karmaşık konular basitleştirilerek dile getirilmekte ve haberlerde duygusal öğeler ön plana çıkarılmaktadır. Haberin daha etkili olması için hedef kitleyi de habere katmak amacıyla “biz, bize, bizim” gibi kelimeler çok kullanılmaktadır (biz böyleyiz gibi). Böylece hedef kitle ile bir bütünleşme sağlayıp onlar üzerinde daha fazla etki yaratmak amaçlanmaktadır. Bulvar haberciliğın karakteristik özelliklerinden bir tanesi de haberin objektif olarak değil, taraflı bir şekilde hedef kitleye sunulmasıdır. Olaylar belli bir bakış açısıyla ele alınıp haber haline getirilmektedir.

d. Stil: Haberler sunulurken hikâyeleştirme stratejileri kullanılmaktadır. Haberde ele alınan konu hikâyeleştirilerek anlatılmakta ve böylece hedef kitlenin duygularına hitap etmek istenmektedir. Bunun için haber konusu belli bir kişiden yola çıkılarak sunulmaktadır. Örneğın herhangi bir kazada 1 ya da 2 kişi ölmüşse bunun haber değerinin artırılması için kazada ölen kişi ya da kişilerin aile hayatına haberde yer verilerek “bir aylık evliydi” ya da “yeni baba olmuştu” gibi duygusal öğeler ön plana çıkarılmakta bu sayede haberin etkisi arttırılmaya çalışılmaktadır. Konular basitleştirilerek, kişiselleştirilerek, dramatikleştirilerek ve görsel öğeler ön plana çıkarılarak sunulmaktadır. Bulvar habercilikte özellikle sansasyon niteliği taşıyan konular haber değeri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle sansasyonel haberlere ağırlık verilmektedir.³¹

³¹ Mascha Brichta, “Boulevardberichterstattung”, in *Medien von A bis Z*, ed. Hans-Bredow-Institut, VS Verlag für Sozialwissenschaften, Institut Wiesbaden 2006, s. 60.

3. 2. “Dağlık Karabağ Sorunu”

“Dağlık Karabağ Sorunu” ifadesi günümüzde, “dünyanın en istikrarsız bölgelerinden olan Kafkasya’da, Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki çatışmayı adlandırmak için” kullanılmaktadır.³² Dağlık Karabağ, Azerbaycan’ın Kür ve Aras ırmakları ile günümüzde Ermenistan sınırları içerisinde bulunan Gökçe Gölü arasındaki dağlık bölge ile bu bölgeye bağlı ovalardan meydana gelen Karabağ bölgesi içinde coğrafi olarak yalnızca 4392 km²’lik bir alanını oluşturan bir bölgedir.³³

Tarih boyunca Türk boylarının yerleştiği bölgeler arasında yer alan Karabağ; Azerbaycan sahasında hüküm süren Türk devletlerinin de hâkimiyet alanı içerisinde olmuştur.³⁴ Karabağ’a yerleşen ilk kavimlerin, Türk oldukları iddia edilen İskit/Sakalar olduğu bilinmektedir.³⁵ Saka boylarından biri olan Varsaklar veya Arsaklar, Karabağ bölgesinin tamamına hâkim olarak, uzun yıllar burayı yurt edinmişlerdir.³⁶

Dağlık Karabağ Bölgesi, 1555 Amasya Anlaşması ile Osmanlı Devleti’ne, 1735 Gence Anlaşması ile İran’a ve 1828 Türkmençayı Anlaşması ile Çarlık Rusya’ya bağlanmıştır.³⁷ Azeri tezlerine göre Dağlık Karabağ’a hâkim olmasının ardından Rusya, Kafkaslarda Hristiyan bir tampon bölge yaratmak amacıyla Ermenileri bölgeye göç ettirme politikası izlemiştir. Daha önce Karabağ’da azınlık olan Ermenilerin sayısı, 1828’den sonra izlenen Rus politikalarıyla hızla artmıştır.³⁸ 1830’da Dağlık Karabağ’ın nüfusunun %65’i Azerilerden, %35’i ise Ermenilerden oluşurken Ermeni nüfusunun oransal

³² Çağlar Söker, “Dağlık Karabağ Sorununun Çatışmayı Çözme Perspektifinden İncelenmesi”, *KAÜİBFD*, C. 8, Kars 2017, s. 557.

³³ Ahmet Sapmaz, Gökhan Sarı, “Dağlık Karabağ Sorununda Azerbaycan Tarafından Kuvvet Kullanım Olasılığının Analizi”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C. 8, İstanbul 2012, s. 3.

³⁴ Mustafa Gökçe, “Yukarı Karabağ Sorunu ve Türkiye-Ermenistan İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Turkish Studies*, C. 6, Ankara 2011, s. 1140.

³⁵ Nuri Yazıcı, “*Tarihte Türkler ve Türk Devletleri*”, İlgü Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 50-51; Oğuz Mete Öztürk, “*Geçmişten Günümüze Türk Devletleri*”, Nokta Kitap, İstanbul 2007, s. 7-11.

³⁶ Aygün Attar, “Karabağ Sorunu ve Çözüm Arayışları”, *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri, Genelkurmay ATASE Başkanlığı*, (22-24 Ekim 2003), İstanbul 2003, s. 3-4.

³⁷ Uğur Yasin Asal, “Dağlık Karabağ Sorununun Çatışma Çözümü Perspektifinden Analizi”, *Asya’da Güvenlik Sorunları ve Yansımaları*, ed. R. Kutay Karaca, Bilgesam Yayınları, İstanbul 2013, s. 59.

³⁸ Şükrü Gürel, “Karabağ Sorunu Üzerine Bir Not”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C. 47, Ankara 1992, s. 182.

karşılığı, 1880’de %53’e, 1989’da ise %77’ye yükselmiştir.³⁹ Ani nüfus değişimleri, 20. yüzyılın başından itibaren toprak paylaşımı gibi konularda sürtüşmelere neden olmuş ve zamanla etnik ve dini uyumsuzluklar çatışmaya dönüşmüştür.

1990’lı yıllarda bölgenin Ermenistan tarafından işgaline kadar, Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi, bütünüyle Azerbaycan toprakları ile kuşatılmış olup başka bir ülke ile herhangi bir sınırı bulunmamaktaydı.⁴⁰ Öte yandan, Ermenistan’ın uzun süredir Azerbaycan’ın Dağlık Karabağ bölgesine yönelik devam eden operasyonları, Sovyetler Birliği’nin dağılmasından iki ay sonra yoğunlaşmış; söz konusu askeri saldırılar 26-27 Şubat 1992’de Hocalı’da katliama dönüşmüştür.⁴¹ Hocalı Katliamı birçok devlet tarafından soykırım olarak nitelendirilmiştir.

Günümüzde, hukuki bir dayanağı olmaksızın, Azerbaycan’ın %20’lik toprak parçasıyla birlikte Ermenistan tarafından “Büyük Ermenistan” iddiasıyla, Azerbaycan’dan koparılarak işgal edilen bölge, fiilen Ermenistan Cumhuriyeti’nin sınırları içerisine dahil edilerek, bu bölgede yaşayan bir milyonu aşkın Azeri Türkü ise yurtlarından sürülmüştür.⁴²

Dağlık Karabağ sorunu hakkında barışçı çözüm formülleri üretmek ve iki devlet arasındaki diyalogu bu çözüm önerileri üzerinde odaklaştırabilmek hedefi çerçevesinde 1992’de Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) kapsamında Minsk Grubu olarak anılan bir siyasal diyalog platformu kurulmuş olup, bu grup; uyumsuzluğa taraf olan Azerbaycan ve Ermenistan, ABD, Rusya ve Fransa ve aralarında Türkiye’nin de yer aldığı Almanya, Belarus, İtalya, Finlandiya, Hollanda, Portekiz ve İsveç’ten oluşan üç grup tarafından oluşmaktadır.⁴³

Akçay Azerbaycan’ın ülke bütünlüğüne saldırı niteliğini taşıyan ve ayrıca daha geniş çapta bölgesel barışı da tehdit edecek boyutlara ulaşan Dağlık Karabağ uyumsuzluğu ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin

³⁹ Vedat Gürbüz, “Dağlık Karabağ Sorunu Karşısında Taraf Ülkeler, Bölgesel ve Küresel Güçler”, *Bölgesel sorunlar ve Türkiye*, ed. Ahmet Hamdi Aydın, Seyhan Taş, Saniye Adıgüzel, KSÜ Yayınları, Kahramanmaraş 2008, s. 118.

⁴⁰ Alaeddin Yalçınkaya, “Kafkasya’da Siyasi Gelişmeler”, Lalezar Kitabevi, Ankara 2006, s. 129.

⁴¹ Deniz Akçay, “Dağlık Karabağ Uyumsuzluğunda Self-Determinasyon Tezlerinin Göreceliği”, *Ermeni Araştırmaları, Avim Avrasya İncelemeleri Merkezi-Rapor*, S. 65, 2020, s. 104.

⁴² Emine Vildan Özyılmaz, “Geçmişten Günümüze Dağlık Karabağ”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 15, Ankara, 2013, s. 191-208.

⁴³ Akçay, *age*, s. 105.

özellikle 1993 yılında kabul ettiği dört kararla (Resolutions) bir yandan Dağlık Karabağ'daki silahlı çatışmaların sona erdirilerek Azerbaycan'ın ülke bütünlüğü ve sınırlarının dokunulmazlığına dayalı barışçı bir çözüme gidilmesi koşullarının sağlanmasını diğer yandan da bu çerçevede ulaşılacak çözüm yollarının uyması gereken koşullarının belirlenmesinin amaçlandığını aktarmaktadır.⁴⁴

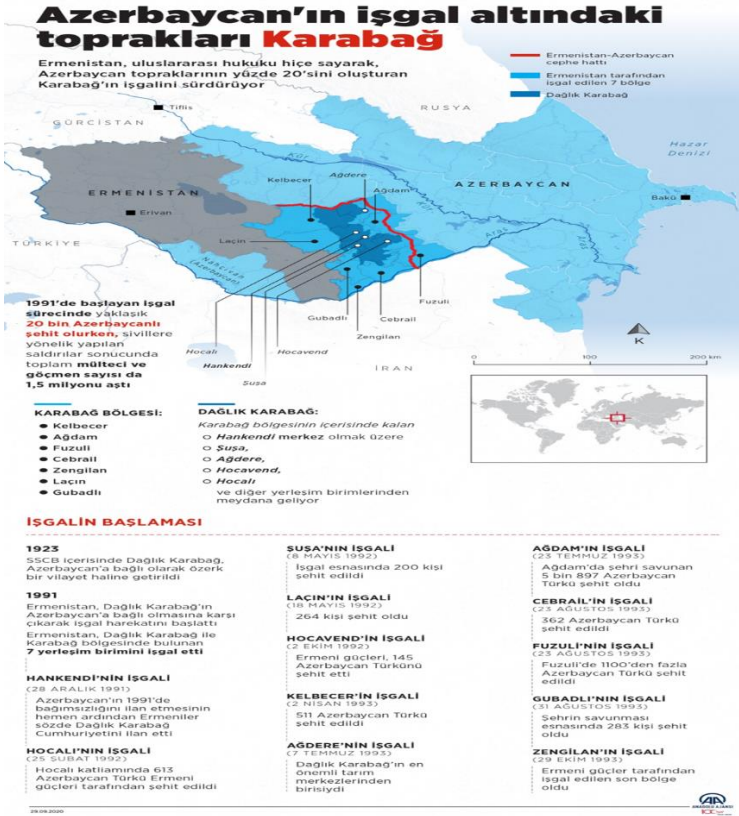
1992 yılından beri devam eden barış görüşmelerinin, arabulucu ülkelerin faaliyetlerinin ve Minsk Grubu'nun konuya yönelik politikalarının Dağlık Karabağ meselesinin çözümüyle ilgili herhangi bir sonuç vermediği ortaya çıkmıştır.

Aşağıdaki resimde⁴⁵ Karabağ bölgesindeki Ermeni işgali ve saldırılarının kronolojik sırası verilmiştir.

---

⁴⁴ Akçay, *age*, s. 105.

⁴⁵“Azerbaycan'ın İşgal Altındaki Toprakları Karabağ”, Anadolu Ajansı, Google, Erişim tarihi Ocak 25, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/20301>.

Resim 1. Karabağ Bölgesindeki Ermeni İşgali ve Saldırılarının Kronolojik Sırası

27 Eylül 2020 tarihinde Azerbaycan Savunma Bakanlığında yapılan açıklamaya göre Ermenistan ordusu saat 06.00 sıralarında cephe hattı boyunca geniş kapsamlı provokasyonda bulunarak Azerbaycan ordusunun mevzileri ve sivil yerleşim birimlerine büyük çaplı silahlar, top ve havanlarla ateş açtı. Sivil ve askeri kayıpların netleştirildiği, Azerbaycan ordusunun da düşmanın provokasyonunu önlemek ve cepheye yakın bölgelerde yaşayan halkın güvenliğini sağlamak için misilleme tedbirlerinde bulunduğu bildirildi. Azerbaycan Savunma Bakanlığı, Ermenistan'ın saldırılarına karşı cephe boyunca karşı saldırı başlattığını duyurdu.⁴⁶

Bölgenin yeni durumu ise Rusya'nın ara buluculuğunda 10 Kasım 2020'de imzalanan bildiriyle belirlenmiştir. Azerbaycan ordusunun 27 Eylül'de 2020

⁴⁶ “Ermenistan Azerbaycan’a saldırdı”, TRT Haber, Google, Erişim tarihi Ocak 26, 2021, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/ermenistan-azerbaycana-saldirdi-518943.html>.

başlattığı operasyon başarılı olunca Ermenistan yenilgiyi kabul edip ateşkes bildirisini imzalayarak ordusunu bölgeden çekti.

Dağlık Karabağ'da Azerbaycan ile Ermenistan arasında 27 Eylül 2020 tarihinde başlayıp 10 Kasım 2020 tarihinde imzalanan ateşkes anlaşmasıyla sona eren altı haftalık savaşta Dağlık Karabağ bölgesi Ermeniler tarafından 30 yıllık işgal durumundan kurtularak Azerbaycan'ın öz toprağı olarak kabul edilmiştir.⁴⁷

4. “Bild” Gazetesinin İnternet Gazeteciliğine Yansıyan Söylemleri ve Analizleri

Haber 1	
27 Eylül 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogan-und-putin-aussern-sich-armenien-und-aserbajdschan-kurz-vor-dem-krieg-73121186.bild.html	
Başlık⁴⁸	ERDOGAN UND PUTIN SCHALTEN SICH EIN (Erdogan ve Putin Düğmeye Bastı)
Haber Girişi⁴⁹	Schwere Gefechte ⁵⁰ zwischen Aserbajdschan und Armenien (Azerbaycan ve Ermenistan arasında yoğun çatışma) Beide Länder verbängen das Kriegsrecht

⁴⁷ “Azerbaycan'ın Zaferinin Ardından Bölgedeki Yeni Gerçeklikler”, Anadolu Ajansı, Google, Erişim tarihi Ocak 25, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/azerbaycan-cephe-hatti/azerbaycanin-zaferinin-ardindan-bolgedeki-yeni-gerceklikler/2062822>.

⁴⁸ Başlık, haberin birkaç kelimedden oluşan ve çoğunlukla bir yargı bildiren kısa bir özetidir. Mili Eğitim Bakanlığı, Gazetecilik, 2013, s. 21.

⁴⁹ Haber metninde yer alan ilk paragraf haberin girişidir. Mili Eğitim Bakanlığı, *Gazetecilik*, s. 21.

⁵⁰ “Gefecht, das: kurzer, bewaffneter Zusammenstoß feindlicher militärischer Einheiten, Auseinandersetzung von kürzerer Dauer zwischen bewaffneten Gruppen”, Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 21, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Gefecht>. Düşman askeri birliklerinin kısa süreli silahlı çatışması, iki silahlı grubun kısa süreli mücadelesi.

	<p>(Her iki ülke savaş hukukunu devreye sokuyor) Gegenseitige Beschuldigungen (Karşılıklı suçlamalar) Tote und Verletzte (Ölümler ve yaralılar) Kampfhandlungen dauern an (Çatışmalar devam ediyor)</p>
Haber Spotü⁵¹	<p>Bahnt sich hier ein neuer Stellvertreterkrieg zwischen den Machthabern Wladimir Putin und Recep Tayyip Erdogan an? (Erdogan ve Putin arasında yeni bir vekalet savaşı mı başlıyor?) In der Konfliktregion Berg-Karabach im Südkaukasus ist es zwischen den verfeindeten Ländern Aserbaidschan und Armenien zu schweren Gefechten gekommen. (Güney Kafkasya'daki sorunlu bölge olan Dağlık Karabağ'da düşman iki ülke olan Azerbaycan ve Ermenistan arasında şiddetli çatışmalar başladı.)</p>
Resim	

Haber 1’de “Erdogan ve Putin düğmeye bastı” başlığı ile savaşın başlama durumu ilk olarak bu söylemle dile getirilmiştir. “Erdogan ve Putin arasında yeni bir vekalet savaşı mı başlıyor?” ifadesiyle Azerbaycan’ın Türkiye, Ermenistan’ın ise Rusya güdümünde savaşa dahil edildiği, savaşı başlatan tarafların Türkiye ve Rusya olduğu algısı oluşmaktadır. “Her iki ülke savaş hukukunu devreye sokuyor” söylemiyle aslında uluslararası hukuka göre Azerbaycan topraklarına ait olan bu bölgeyi Ermenistan’ın haklı bir gerekçe ile işgal ettiği algısı oluşmaktadır.

Savaşın ilk günü verilen haber başlığı ile dikkat çekilen durum, haber

⁵¹ Spotlar haberi özetleyen kısa cümlelerdir. Mili Eğitim Bakanlığı, Gazetecilik, s. 21.

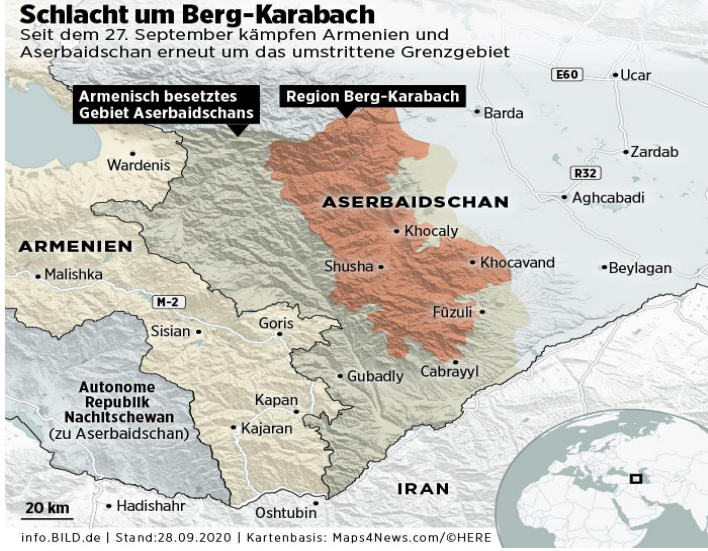

spotunda da yinelenerek “Erdoğan ve Putin arasında yeni bir vekalet savaşı mı başlıyor?” şeklindeki soru cümlesiyle okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Okura yöneltilen bu soru ile, cevabın düşünülmesine teşvik edecek bir yöntemin kullanıldığı görülmektedir. “Yeni bir vekalet savaşı” (ein neuer Stellvertreterkrieg) ifadesi ile daha önceden Türkiye ve Rusya’nın önderliğinde başka savaşların gerçekleştiği ve bu çarpışmayla yine bu iki ülke tarafından yeni bir savaş durumunun ortaya konulduğu algısı yaratılmaktadır.

Haber 2	
02 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/2020/politik/karabach-4000-tote-in-fuenf-tagen-der-brutalste-krieg-unsere-zeit-73154352.bild.html	
Başlık	4000 TOTE IN FÜNF TAGEN (5 Günde 4000 Ölü)
Haber Girişi	Der brutalste Krieg unserer Zeit (Çağımızın (zamanımızın) en acımasız savaşı)
Haber Spotu	Aserbaidşban greift Berg-Karabach-Hauptstadt mit Artillerie an. (Azerbaycan Dağlık Karabağ’ın başkentini topçu birlikleriyle vurdu.) Schlacht ⁵² um das Gebiet hat in 5 Tagen mehr Tote gefordert als der Krieg in Syrien in diesem Jahr (Bölge için savaşta beş gün içinde bu yılki Suriye savaşından daha fazla ölü sayısına ulaşıldı.)

⁵² “Schlacht, die: heftiger, längere Zeit anhaltender [aus mehreren einzelnen, an verschiedenen Orten ausgetragenen Gefechten bestehender] Kampf zwischen größeren militärischen Einheiten,” Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 23, 2021, <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/Schlacht>. Meydan Savaşı: iki büyük askeri gücün (çeşitli bölgelerde çatışma çıkarmak suretiyle) zorlu ve uzun süreli mücadelesi.

Resim

Schlacht um Berg-Karabach (Dağlık Karabağ için Savaş)

Seit dem 27. September kämpfen Armenien und Aserbaidschan erneut um das umstrittene Grenzgebiet

(27 Eylül'den beri Ermenistan ve Azerbaycan tartışmalı bölge için tekrar savaşımaya başladı)

Armenisch besetztes Gebiet Aserbaidschans

(Azerbaycan topraklarında Ermenistan tarafından işgal edilen bölge)

Region Berg-Karabach (Dağlık Karabağ Bölgesi)

Haber 2'de “5 günde 4000 ölü” başlığıyla ortaya atılan söylemin doğruluğunu dayandırılacak ne Azeri ne de Ermeni kaynaklarından herhangi bir veriye atıf yapılmamıştır. Haber girişinde yer alan “Çağımızın (zamanımızın) en acımasız savaşı” olarak verilen cümle haber spotunda “bölgede için savaşta beş gün içinde Suriye savaşından daha fazla ölü sayısına ulaşıldı” ifadesiyle pekiştirilmiş olup, gazetenin üslubundaki abartılı sıfat kullanımı “en acımasız savaş” söylemindeki sıfat tamlamasıyla okuyucuların karşısına çıkmaktadır. Sözcük yapısıyla ilgili bu kullanım bağlam açısından incelendiğinde Dağlık Karabağ çatışmasının Ortadoğu'daki Suriye savaşıyla kıyaslanması ve kıyas sonucunda da 11 yıldan daha fazla süren savaşta kayıpların hiçe sayılarak bu çatışmanın “Çağımızın (zamanımızın) en acımasız

savaşı” olarak nitelendirilmesi, algının kullanılan söylemlerle nasıl yönetildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu bağlamda gerçek bir kıyaslama yapılabilmesi için iki savaşın süreci ve bu süreç içerisinde Suriye topraklarında yaşanan toplam can kaybının da net bir şekilde verilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili yapılan bu haber, ilk çatışmaların başladığı 27 Eylül 2020 tarihinden beş gün sonra gazete tarafından verilen ikinci haber niteliğindedir. Haber 1’de verilen ilk söylem “Gefeht” (Çatışma: düşman askeri birliklerinin kısa süreli silahlı çatışması, iki silahlı grubun kısa süreli mücadelesi; Çatışma: Savaş maksadıyla düşmana karşı ilerleyen bir birliğin karşı tarafın keşif ve güvenlik kollarıyla arasındaki ilk silahlı vuruşma/çatışma⁵³ kelimesiyle verilmiş olup, beş gün sonraki 02 Ekim 2020 tarihli haberde ise “Schlacht” Savaş⁵⁴ kelimesinin kullanılması tercih etmiştir. Bu sözcükle “Çağımızın (zamanımızın) en acımasız savaşı” söylemi pekiştirilerek okuru daha fazla etkileyecek bir ifade kullanılmıştır.

Haber 2’de yer verilen haritada Dağlık Karabağ bölgesi Azerbaycan sınırları içerisinde yer alan özerk bir bölge olarak gösterilmiş, diğer işaretli bölge ise “Azerbaycan topraklarında Ermenistan tarafından işgal edilen bölge” olarak ifade edilmiştir.

Haber 3	
04 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armenien-premier-paschinjan-tuerkei-will-den-geozid-an-armeniern-fortsetzen-73236824.bild.html	
Başlık	ARMENIEN-PREMIER NIKOL PASCHINJAN WARNT (Ermeni Başkanı Paşinyan Uyarıyor)
Haber Girişi	Türkei bald nabe Wien (Türkiye yakında Viyana civarında)
Haber	Der Premier wirkt angespannt, als er BILD am Samstagabend in seinem

⁵³ “Çatışma”, Türk Dil Kurumu, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://sozluk.gov.tr/>.

⁵⁴ “Bir savaşta, kesin sonuç almak için düşmana karşı bütün güçlerle yüklenilen ölüm kalım savaşı, meydan muharebesi”, Türk Dil Kurumu, Google, Erişim tarihi Ocak 23,2021, <https://sozluk.gov.tr/>.

Spotu	<p><i>Amtssitz in Jerewan empfängt, der Hauptstadt Armeniens.</i></p> <p><i>(Başbakan cumartesi akşamı başkent Erivan'daki makamında Bild gazetesi muhabirlerini kabul ettiğinde gergin görünüyor.)</i></p> <p><i>Nikol Paşinyan (45) schläft kaum noch, immer wieder gibt es neue Schreckensmeldungen über Opfer, eine weitere Eskalation.</i></p> <p><i>(Paşinyan (45) kurbanlar bakımında sürekli kötü haberlerin gelmesi ve gerginliğin yükselmesinden dolayı neredeyse hiç uyumuyor.)</i></p>
Resim	

Haber 3'te Ermeni Devlet Başkanı Paşinyan'la yapılan röportaj sonucu ortaya çıkan ifadelerle yer verilmiştir. Başlık ve haber girişinde sanki Türkiye Azerbaycan'ın yerine Ermenistan'la savaşan taraf olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Burada Paşinyan'ın Türkiye konusunda yaptığı uyarının haber girişinde yer alması ve Türkler'in Viyana kuşatmasına atıfta bulunularak Türkiye'nin Azerbaycan'a desteğinin durdurulması gerektiğinin uluslararası kamuoyuna adeta bir çağrı niteliğinde okura yansıtılması dikkat çekicidir. Bir diğer ifadeyle “Türkiye yakında Viyana civarında” söylemiyle tarihsel bir bağlamdan faydalanarak Türkiye'yi engellemek gerektiği, aksi halde bu ilerleyişin Avrupa için de bir tehdit oluşturacağı algısı verilmeye çalışılmıştır. Bu durum yapılan röportajda Paşinyan'ın aşağıdaki ifadelerinden yola çıkılarak anlaşılabilir:

“Denn was hier geschieht, ist aus drei Gründen international wichtig. Erstens, weil, wie gesagt, Terroristen aus Syrien von der Türkei angebeuert und transportiert werden, um gegen Bergkarabach und Armenien zu kämpfen. Zweitens, die türkische Armee ist an diesem Prozess beteiligt. Daran zeigt sich die imperialistische Politik der Türkei, deren Vorgehen auf die Wiederherstellung des türkischen Reiches abzielt. Dazu gehören auch sonstige Aktivitäten im Mittelmeerraum, im Nahen Osten und in Libyen – wie die Türkei in diesen Regionen vorgeht. Drittens glaube ich,

*dass die Türkei nach 100 Jahren in die Region Südkaukasus zurückgekehrt ist, um den Genozid an den Armeniern fortzusetzen, der 1915 in der Türkei stattfand”.*⁵⁵

(Burada meydana gelen olaylar üç sebepten dolayı uluslararası platformda önem taşımaktadır: Birincisi, daha önce de ifade ettiğim gibi Suriye’deki teröristler Türkiye tarafından Dağlık Karabağ’a ve Ermenistan’a karşı savaşmak için kiralandı ve buraya transfer edildi. İkincisi, Türk ordusu bu sürece dahil edildi. Bu bize emperyalist Türkiye siyasetinin bu süreçle Türk İmparatorluğunu yeniden kurma amacını hedeflediğini gösteriyor. Buna tabii ki Akdeniz, Ortadoğu ve Libya -bu bölgelerdeki Türkiye faaliyetleri- eklenebilir. Üçüncüsü, ben 1915’te Türkiye’de uygulanan Ermeni Soykırımı’nı tekrar gerçekleştirmek için Türkiye’nin 100 yıl sonra güney Kafkasya’ya geri dönmüş olacağına inanıyorum.)

“Başbakan cumartesi akşamı başkent Erivan’daki makamında Bild gazetesi muhabirlerini kabul ettiğinde gergin görünüyordu. Paşinyan (45) kurbanlar hakkında sürekli kötü haberlerin gelmesi ve gerginliğin yükselmesinden dolayı neredeyse hiç uyumuyor” şeklindeki ifadeler başbakanın hayatını kaybeden Ermeni vatandaşlar için duyduğu üzüntünün uyuyamayacak kadar büyük olduğunu yansıtmakta ve böylelikle kamuoyu önünde Paşinyan’ı yücelterek, mücadele eden ve sorumluluk taşıyan bir devlet başkanı olarak tanıtmaya gayreti güdülmektedir. Bu haber söyleminde duygusal öğelerin ön plana çıkarılarak haberin etki gücünün artırıldığı gözlemlenmektedir.

---

⁵⁵ “ARMENIEN-PREMIER NIKOL PASCHINJAN WARNT Türkei bald nahe Wien” Bild, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armenien-premier-paschinjan-tuerkei-will-den-genozid-an-armeniern-fortsetzen-73236824.bild.html>.

Haber 4	
05 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armenien-und-aserbajdschan-bild-im-bomben-hagel-von-berg-karabach-73256508.bild.html	
Başlık	BILD BEI ARMENISCHEN FLÜCHTLINGEN ⁵⁶ AUS BERG-KARABACH (Bild Gazetesi Dağlık Karabağ’dan Gelen Mültecilerin Yanında)
Haber Girişi	„Es werden ganze Straßenzüge bombardiert“ (Bütün sokaklar bombalanıyor)
Haber Spotu	Es ist eine Geisterstraße mitten im dichten Nebel, die ins Kriegsgebiet führt. Berg-Karabach, die kleine umkämpfte Enklave ⁵⁷ , zwischen Armenien und Aserbajdschan gelegen, völkerrechtlich Aserbajdschan zugeordnet, hauptsächlich von Armeniern besiedelt. (Orası yoğun sisler ortasında kalmış, savaş bölgesine çıkan bir hayalet sokak. Dağlık Karabağ Ermenistan ve Azerbaycan arasında kalan, uluslararası hukuka göre Azerbaycan’a ait, fakat esasen büyük çoğunluğu Ermenilerden oluşan, sert mücadelelerin yapıldığı küçük bir yerleşim bölgesidir.)

⁵⁶ “Flüchtling, der: Person, die aus politischen, religiösen, wirtschaftlichen oder ethnischen Gründen aus ihrer Heimat geflohen ist” Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Fluechtling>. Mülteci: Politik, dini ekonomik ya da etnik sebeplerden dolayı yurdunu terk eden insan.

⁵⁷ “Entklave, die: von fremdem Staatsgebiet eingeschlossener Teil eines Staatsgebietes” Duden, Google, Erişim Tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Exklave>. Yabancı bir ülkenin topraklarından ayrılmış özerk (ulusal) bölge.

Haber 4’te yer alan başlıkta kullanılan mülteci (Flüchtling) kelimesi Almancada çeşitli sebeplerden dolayı yurtlarını terk eden insanlar için kullanılmaktadır. Bu kelimenin seçimiyle Dağlık Karabağ bölgesinin Ermenistan’a ait bölge olarak görülmesi ve vatanını terk etmek zorunda kalanların Ermeniler olduğu söylenmeye çalışılmaktadır. Gazete bu anlamda olayları sadece bölgede yaşayan Ermenilerin bakış açısından değerlendirmiştir. Azeri Türklerinin bu durumdaki konumu dile getirilmeyerek tarafı bir haber anlayışıyla haber yapılmıştır. Bu durumda çatışmalarda mağdur olan tarafın sadece Ermeniler olduğu izlenimi verilmeye çalışılmıştır. Dağlık Karabağ bölgesi haberde “Ermenistan ve Azerbaycan arasında kalan, uluslararası hukuka göre Azerbaycan’a ait fakat esasen büyük çoğunluğu Ermenilerden oluşan savaşız küçük bir yerleşim bölgesi” olarak tanımlanmıştır. Fakat burada kullanılan “Enklave” sözcüğü aslında yabancı bir ülkenin topraklarından ayrılmış özerk bölge anlamında kullanılmış, “uluslararası hukuka göre Azerbaycan’a ait” ifadesiyle birlikte verilmiştir.

Haber 5	
07 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/bild-in-berg-karabach-rennt-sofort-in-die-keller-die-flieger-bomben-wieder-73282714.bild.htmlw	
Başlık	<p><i>BILD BEI DEN KELLER-FRAUEN IN BERG-KARABACH</i></p> <p>(Bild Gazetesi Dağlık Karabağ Bölgesinde Sığınaklarda Bulunan Kadınların Yanında)</p>

Haber Girişi	<p>“Rennt! Die Flieger bomben wieder” (Kaçın! Uçaklar yine bombalıyor) <i>Hälfte der Bevölkerung auf der Flucht</i> (Nüfusun yarısı kaçıyor)</p>
Haber Spotu	<p><i>Stepanakert – Die Raketen schlagen immer dann ein, wenn kaum jemand damit rechnet, Panik bricht aus, Sirenen heulen, die Menschen rennen in die Keller.</i></p> <p>(Hankendi Şehri- Roketler neredeyse kimsenin tahmin edemeyeceği anda düşüyor, panik oluşuyor, sirenler çalıyor, insanlar sığınaklara koşuyor.)</p> <p><i>Es ist Krieg in Karabach. Und die Opfer werden immer mehr.</i> (Karabağda savaş var ve kurbanlar sürekli artıyor.)</p>
Resim	

Haber 5’te yine Haber 4’te yansıtılan durum (bölgedeki savaş mağdurlarının sadece burada yaşayan Ermeniler olduğu) ile karşılaşılmaktadır. Sığınaklara saklanan kadınların resmi kullanılarak mağduriyet durumu daha etkili şekilde verilmeye çalışılmıştır. Haberde verilen yerleşim yerinin Ermeni ismiyle zikredilmesi (Stepanakert), Azeri Türkleri tarafından kullanılan Hankendi şehri olarak ifade edilmemesi dikkat çekicidir. Ermeni nüfusunun etkin olduğu bir yerleşim bölgesi olarak Ermenice kullanılan ismiyle Ermeni halkının mağduriyetine yer verilmiştir. “Karabağ’da savaş var ve kurbanlar sürekli artıyor” ifadesi her iki taraf için de geçerli bir ifade iken, resim ve bölge için kullanılan Ermeni ismi dikkate alındığında savaş mağduru olarak sadece Ermenilerin kast edildiği görülmektedir. “Roketler neredeyse kimsenin tahmin edemeyeceği anda düşüyor, panik oluşuyor, sirenler çalıyor, insanlar sığınaklara koşuyor” cümleleri ise savaş durumunun betimlenmesi, hikayeleştirilmesi, savaş

durumunun içselleştirilip hissedilmesi için duygusal yönden okuru etkilemeye yönelik bir tekniktir. Bu çerçevede bölgede çoğunlukla yaşayan Ermeni halkının içinde bulunduğu durum tek yönlü bir bakış açısıyla ortaya konulmuştur.

Haber 6	
<i>08 Ekim 2020</i>	
https://www.bild.de/bild-plus/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-der-unheimliche-erfolg-von-erdogans-killerdrohne-73256754.view=conversionToLogin.bild.html	
Başlık	<i>IN SYRIEN, LIBYEN, ARMENIEN IM EINSATZ⁵⁸</i> <i>(Suriye’de, Libya’da, Ermenistan’da Operasyonda)</i>
Haber Girişi	<i>Der unheimliche Erfolg von Erdogans Killerdrohne</i> <i>(Erdogan’ın Katil Dron’larının Korkutucu Başarısı)</i>
Haber Spotu	<i>Die aserbajdschanischen Streitkräfte setzen eine türkische Drohne ein, die zuvor schon in Syrien und Libyen ihre tödliche Präzision⁵⁹ zeigte: Die Bayraktar TB2.</i> <i>(Azerbaycan askeri birlikleri, daha önce Suriye’de ve Libya’da ölümcül güç gösteren Türk Dronunu kullanıyor: Bayraktar TB2.)</i>
Resim	

⁵⁸ “Einsatz, der: militärischer Einsatz, der out of area durchgeführt wird,” Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Einsatz>. Ülke toprakları dışında yürütülen askeri çıkartma.

⁵⁹ “Präzision, die: Eindeutigkeit, Klarheit, Genauigkeit,” Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Praezision>. Açıklık, kesinlik.

Haber 6’da Haber 1’de de yer aldığı gibi Türkiye savaşın tarafı olarak gösterilmiştir. Bu durum, haber başlığında kullanılan ve bir bölgeye askeri çıkarma yapmak anlamına gelen “Einsatz” kelimesiyle Türkiye’nin Suriye, Libya ve şimdi de Ermenistan’a sınır ötesi bir askerî harekât düzenlediği algısının yaratılmaya çalışılmasından anlaşılmaktadır. Azerbaycan’ın 30 yıldır işgal altında bulunan topraklarını geri almak suretiyle toprak bütünlüğünü sağlama, yurtlarından sürgün edilen Azeri Türklerini topraklarına gönderme çabası “Erdoğan’ın katil Dron’larının korkutucu başarısı” ve “Azerbaycan askeri birlikleri, daha önce Suriye’de ve Libya’da ölümcül güç gösteren Türk Dron’unu kullanıyor: Bayraktar TB2” söylemleriyle karşılık bulmaktadır. Bu söylemde Türk yapımı insansız hava aracının tanıtımında “ihre tödliche Präzision” Türkçe karşılığı “ölümcül etkisi kesin olan, hedef sapmayan” gibi ifadelerle verilebilen betimlemelerin kullanılması, Ermeni askeri gücüne karşı Azerbaycan’ın çok güçlü bir savaş envanteri ile bu mücadeleyi yürüttüğü algısını yaratmaktadır. Bu da savaş mağduru tarafın, bu silahlar karşısında sadece Ermenistan olarak gösterilme çabası olarak karşılık bulmaktadır.

Haber 7	
08 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/2020/politik/bild-reporter-an-armenien-front-kirche-in-truemmer-gebombt-73313282.bild.html	
Başlık	BILD-REPORTER AN ARMENIEN-FRONT (Bild Gazetesi Mubabiri Ermenistan Cepbesinde)
Haber Girişi	Kirche in Trümmer gebombt (Kilise bombalanarak yerle bir edildi) Bei zweitem Angriff wurden Journalisten verletzt – einer kämpft um sein Leben (İkinci saldırıda muhabirler yaralandı- birisi yaşam mücadelesi veriyor)
Haber Spotu	Es war ein Symbol für die Menschen in Karabach, ein Ort des Glaubens und der Geschichte: Die bekannteste Kirche des Landes in Shushi ist bei einem Angriff der aserbajdschanischen Armee heute Vormittag in Teilen zerstört worden!

	<i>(Karabağ'daki insanlar için bir sembol, kutsal ve tarihi bir mekân anlamına geliyordu: Azerbaycan güçleri tarafından yapılan saldırı sonucu Suşa'da bulunan, bölgenin en tanınan kilisesinin bir bölümü yerle bir edildi!)</i>
Resim	

Haber 7'deki başlıkla Bild gazetesinin Ermenistan cephesinde olduğu bildirilmiştir. Çatışmaların başladığı günden itibaren yukarıda analiz edilen haber söylemlerine bakıldığında ortaya çıkan savaş mağduriyetine dair verilen bilgilerde fail taraf konusunda ayrıntılı bilgi verilmemesine rağmen haberler Ermenistan tarafında gözlemlenen durumların aktarımından ibarettir. Bu haberde de yine Ermenistan açısından bakılarak Ermeni kilisesine yapılan saldırıda fail olarak Azerbaycan ordusu net bir şekilde gösterilmiştir. “Karabağ'daki insanlar için bir sembol, kutsal ve tarihi bir mekân anlamına geliyordu: Azerbaycan güçleri tarafından yapılan saldırı sonucu Suşa'da bulunan, bölgenin en tanınan kilisesinin bir bölümü yerle bir edildi” ifadelerinde dini ve tarihi değerlerin Azerbaycan tarafından yok edildiği yargısı verilmektedir. Bunun karşılığında Ermenistan tarafından Azerbaycan'a yapılan saldırılar, sivil katliamlar konusunda hiçbir bilgi verilmemiş, taraflı bir yaklaşım sergilenmiştir. Yıkıntılar içerisinde verilen kilise resminin de haber söylemini görsel olarak desteklemek için kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Haber 8	
09 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/angriffe-in-bergkarabach-reporter-nach-kirchen-beschuss-im-koma-73327896.bild.html	
Başlık	ANGRIFFE IN BERGKARABACH (Dağlık Karabağ'da Saldırılar)
Haber Girişi	Reporter nach Kirchen-Beschuss im Koma! (Muhabir kilise bombardımanından sonra komaya girdi!) Özdemir verurteilt Bombardierung (Cem Özdemir bombardımanı değerlendiriyor) Treffen verfeindeter Außenminister in Moskau. (Düşman dışişleri bakanları Moskova'da buluşuyor.)
Haber Spotu	Ihre Kathedrale wurde zerstört ⁶⁰ - und die Angst vor weiteren Angriffen ist immer da, Tag und Nacht. (Katedralleri yok edildi ve saldırıların devam edeceği korkusu hep var, gece ve gündüz.)
Resim	

⁶⁰ “Zerstören: sehr stark beschädigen und dadurch unbrauchbar, unbenutzbar o. ä. Machen”, Duden, Google, Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/zerstoeren>. Bir şeye artık kullanılmaz hale getirilecek kadar verilen büyük zarar.

Haber 8, Haber 7'nin tekrarı ve devamı niteliğinde olup yine aynı resim kullanılmış ve Bild gazetesi muhabirinin de bu saldırıda yaralanarak komaya girdiğini bildirmiştir. “Onların katedralleri yok edildi ve saldırıların devam edeceği korkusu hep var, gece ve gündüz” ifadesiyle savaşın korku ve tedirginliği sadece Ermeni cephesinden yansıtılmıştır. Azerbaycan'a karşı yapılan saldırıların Ermeni güçleri tarafından devam ettiği bir ortamda söz konusu saldırıların gazete söylemlerine yansıtılmaması tarafsız bir yayın yapılmadığı gerçeğini bir kez daha göstermektedir.

Haberde ayrıca “Cem Özdemir bombardımanı değerlendiriyor” ifadeleriyle Türkiye kökenli, Almanya'da Yeşiller Partisi'nin eş bakanı olan ve basında sık sık Türkiye karşıtı söylemleri ile dikkat çeken Cem Özdemir'e yer verilmiştir. Alman Parlamentosunda oylanan 1915 olaylarını sözde Ermeni Soykırımı olarak tanıyan tasarının kabul edilmesindeki kararda imzası olan Cem Özdemir'in kilise bombardımanı hakkındaki değerlendirmelerine yer verilmesi gazetenin taraflı bir bakış açısı sergilediğini göstermektedir.

Haber 9	
<i>10 Ekim 2020</i>	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/berg-karabach-neue-bomben-statt-waffenruhe-kaempfe-gehen-weiter-73346340.bild.html	
Başlık	<i>BILD-REPORTER VOR ORT (Bild Muhabiri Olay Yerinde)</i>
Haber Girişi	<i>Neue Bomben statt Waffenruhe in Berg-Karabach (Dağlık Karabağ'da ateşkes yerine yeni bombalar) Armenien und Aserbaidschan verhandeln in Moskau (Ermenistan ve Azerbaycan Moskova'da müzakere yapıyor) gegenseitige Anschuldigungen (Karşılıklı suçlamalar) keine neuen Angriffe in der Hauptstadt Stepanakert (Başkent Hankendi'de yeni saldırılar yok)</i>
Haber	<i>Um 11.58 Ortszeit stoppten die Sirenen: Plötzliche Stille dort, wo bis gerade</i>

Spotu	<p><i>noch Bomben fielen, Angriffe geflogen wurden, Menschen starben. Waffenruhe zwischen Armenien und Aserbaidschan.</i></p> <p><i>(Yerel saat ile 11.58’de sirenler durdu: bu saate kadar bombaların düştüğü, saldırıların gerçekleştiği ve insanların öldüğü yerde ani bir sessizlik. Azerbaycan ve Ermenistan arasında ateşkes.)</i></p>
Resim	

Haber 9’da gazete “Dağlık Karabağ’da ateşkes yerine yeni bombalar”, “karşılıklı suçlamalar” söylemleriyle ateşkesin bozulmasında her iki tarafın da dahil olduğunu yansıttığı anlaşılmaktadır. Fakat haberin devamında “Başkent Hankendi’de yeni saldırılar yok” söyleminde Ermenice isminin (Stepanakert) kullanılması ve yine haberde daha önce de kullanılan sığınaktaki kadınların resmiyle haberin merkezindeki tarafın Ermeniler olduğunu ortaya koymaktadır. “Yerel saat ile 11.58’de sirenler durdu: bu saate kadar bombaların düştüğü, saldırıların gerçekleştiği ve insanların öldüğü yerde ani bir sessizlik. Azerbaycan ve Ermenistan arasında ateşkes” söyleminde savaş ortamı betimlenerek, duygusal boyut ön plana çıkarılmıştır. Bu söylemlerle de yine sadece savaşın diğer tarafı Ermenilerin mağduriyetleri betimlenmiştir.

Haber 10	
10 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armenien-und-aserbaidschan-einigen-sich-auf-waffenruhe-73343922.bild.html	
Başlık	KRIEG IM KAUKASUS

	<i>(Kafkasya'da Savaş)</i>
Haber Girişi	<i>Armenien und Aserbaidshan einigen sich auf Waffenruhe (Ermenistan ve Azerbaycan ateşkes konusunda anlaşmaya vadi)</i>
Haber Spotu	<i>Durchbruch bei den Verhandlungen, die den brutalsten Krieg unserer Zeit beenden sollen: Armenien und Aserbaidshan haben sich auf eine Waffenruhe bei den Kämpfen in der Südkaukasusregion Berg-Karabach geeinigt. (Çağımızın en acımasız savaşını sona erdirmek için yürütülen müzakerelerde önemli bir gelişme: Ermenistan ve Azerbaycan, Güney Kafkasya'nın Dağlık Karabağ bölgesindeki çatışmalarda ateşkes konusunda anlaştı.)</i>
Resim	

Haber 10'da yer verilen “Çağımızın en acımasız savaşını sona erdirmek için yürütülen müzakerelerde önemli bir gelişme” söyleminde Haber 2'de haber girişi olarak kullanılan “Çağımızın (zamanımızın) en acımasız savaşını” söylemi tekrar edilmiştir. Sıfat derecelendirmesiyle yansıtılmış olan “en acımasız savaş” söylemi kanıtlanabilir herhangi bir veriye dayanmadan kullanıldığı için okuyucular yine abartılı bir üslup ile karşılaşmaktadır.

Haber 11
11 Ekim 2020
https://www.bild.de/politik/2020/mein-geld/bruechige-waffenruhe-in-berg-karabach-wieder-beftige-explosionen-in-stepanakert-73352074.bild.html

Başlık	<i>NEUE ANGRIFFE AUF STEPANAKERT</i> (Hankendi Şehrine Yeni Saldırıları)
Haber Girişi	<i>Waffenstillstand bröckelt! Wieder heftige Explosionen</i> (Ateşkes bozuldu! Tekrar şiddetli patlamalar) <i>Menschen in Berg-Karabach verzweifelt: „Ich weiß nicht, was es stoppen kann“</i> (Dağlık Karabağ'daki insanlar umutsuz: “bu durumu ne durdurabilir bilmiyorum”)
Haber Spotu	<i>Die Menschen glaubten selbst nicht daran, dass die Ruhe lange halten wird. Und sie behielten Recht. Am Abend waren erst wieder Sirenen zu hören. Dann gab es neue Angriffe auf Stepanakert: Mindestens vier Explosionen in der Nähe des Stadtzentrums, bis in die Nacht.</i> (Sessizliğin uzun süre devam edeceğine insanların kendileri bile inanmıyordu. Ve haklıydılar. Akşam tekrar sirenler duyuldu. Sonra Hankendi'ye (Stepanakert) yeni saldırılar başladı. Şehir merkezi yakınında gece yarısına kadar süren az dört patlama.)
Resim	

Haber 11'de Azerbaycan Türkçesi ile Hankendi olarak isimlendirilen şehrin yine Ermenice ismi (Stepanakert) kullanılarak şehirde ateşkes sonrası devam eden saldırılara yer verilmiştir. “Dağlık Karabağ'daki insanlar umutsuz: “bu durumu ne durdurabilir bilmiyorum” şeklinde bölgede yaşanan savaş mağdurlarının ifadesi aktarılmıştır. Haber spotunda “Sessizliğin uzun süre devam edeceğine insanların kendileri bile inanmıyordu. Ve haklıydılar. Akşam tekrar sirenler duyuldu. Sonra Hankendi'ye (Stepanakert) yeni saldırılar başladı. Şehir merkezi yakınında gece yarısına kadar süren az dört patlama” ifadelerinde “Ve haklıydılar” söylemi dikkat çekmektedir. Bu söylemle ateşkesin sürekli ve sadece Azerbaycan tarafından ihlal edildiği ve bu sebeple bölgedeki Ermenilerin, ateşkesin uzun süreceğine inancının kalmadığı vurgulanmıştır.

Haber 12	
11 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/hunderte-tote-und-verletzte-erster-tag-der-waffenruhe-wird-zum-massaker-73358678.bild.html	
Başlık	HUNDERTE TOTE UND VERLETZTE (Yüzlerce Ölü ve Yaralı)
Haber Girişi	Erster Tag der „Waffenruhe“ wird zum Massaker (“Ateşkesin” ilk günü katliama dönüştü)
Haber Spotu	Die aserbajdschanische Stadt Ganja wurde am Sonntagmorgen von einer Rakete getroffen. Vermutlich aus Armenien. Mehr als 40 Menschen starben oder wurden verletzt. Die Menschen in Armenien und Aserbajdschan hatten auf eine Verschnaufpause gehofft. Was sie bekamen, war ein Massaker. (Azerbaycan şehri Gence'ye pazar sabahı bir roket isabet etti. Muhtemelen Ermenistan tarafından. 40'tan fazla insan öldü ve yaralandı. Ermenistan ve Azerbaycan'daki insanlar rahat bir nefes almayı ümit ettiler fakat onlara yapılan bir katliamdı.)
Resim	

Haber 12’de, savaşın ilanından 11 Ekim 2020 tarihine kadar verilen haberler arasında ilk defa savaş zayıyatının ve ölümlerin Azerbaycan tarafı açısından yansıtıldığı görülmektedir. “Yüzlerce Ölü ve Yaralı” söylemiyle habere başlık verilmiş ve “Azerbaycan şehri Gence’ye pazar sabahı bir roket

isabet etti” ifadesiyle ilk defa açık ve net olarak Azerbaycan’ın da zarar gördüğü dile getirilmiştir. Verilen resimle haber görsel olarak da desteklenmiştir. Gence’ye düzenlenen roket saldırısının “Muhtemelen Ermenistan tarafından” söylemiyle verilmesi dikkate değerdir. “Muhtemelen” (vermutlich) ifadesi ile saldırının failinin sadece tahmin edildiği, kesin bir kanıtın olmadığı gibi bir algının ortaya konulması açısından önemlidir. Haberin devamına bakıldığında “Ermenistan ve Azerbaycan’daki insanlar rahat bir nefes almayı ümit ettiler fakat onlara yapılan bir katliamdı” söyleminde ise Ermenistanın da olaya dahil edilerek iki taraf açısından da durum “katliam” (Massaker) olarak nitelendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, katliam durumu her iki taraf için de kullanılmış, saldırıya uğrayan Azerbaycan’ın durumu tek olarak ele alınmamış, Ermenilerin mağduriyetine de atıfta bulunulmuştur.

Haber 13	
13 Ekim 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armeniens-praesident-the-city-looks-like-german-cities-during-the-second-world-war-73400824.bild.html	
Başlık	INTERVIEW MIT ARMENIENS PRÄSIDENTEN ARMEN SARKISSJAN (Ermenistan Devlet Başkanı Armen Sarkısyan’la Röportaj)
Haber Girişi	„Sieht aus wie deutsche Städte im Zweiten Weltkrieg“ (İkinci dünya savaşındaki Alman şehirleri gibi görünüyor)
Haber Spotu	Armeniens Präsident Armen Sarkıssjan (67) im Gespräch mit Paul Ronzheimer (Ermenistan Devlet Başkanı (67) Armen Sarkısyan Paul Ronzheimer ile söyleşide)

Resim

Haber 13'te Bild gazetesinin bu kez de Ermenistan Devlet Başkanı (67) Armen Sarkısyan ile yaptığı röportaja yer verdiği görülmektedir. Gazete, Ermeni devletinin en üst organlarıyla yapılan röportajlarla Ermeni tarafının kendini ifade etmesine imkân sağladığı görülmektedir. Böylelikle savaşın sadece Ermenistan boyutunun verilmesinin amaçlandığı ve kamuoyunda tek taraflı bir algı oluşmasının hedeflendiği şüphesi doğmaktadır. Bunun aksini iddia edebilmek için aynı röportajların Azerbaycan'ın devlet kademesiyle yapılması ve savaş konusundaki savunmasının ve gerekçelerinin aynı gazete tarafından kamuoyuna duyurulması gerekmektedir. Bu süreç boyunca Azerbaycan devlet başkanı İlham Aliyev birçok yerli ve yabancı yayın organlarına röportaj vermiştir. Bunlardan birinin Bild gazetesi olamaması veya gazetenin başka yayın organlarıyla yapılan röportajları aktarmaması Bild gazetesi tarafından her iki taraf için eşit ortamın oluşturulmadığı yargısını ortaya çıkarmaktadır. Çünkü haber metinlerinin “okurların tarafsız bilgiye ulaşmaları noktasında habere dair olumlu ve olumsuz çift yönlü nesnel içeriklerle oluşturulması” gerektiği bilinmektedir.⁶¹

Sarkısyan Bild gazetesine verdiği röportajda “İkinci Dünya Savaşı'ndaki Alman şehirleri gibi görünüyor” ifadesiyle İkinci Dünya Savaşı'na atıf yaparak bu durumu İkinci Dünya Savaşı'yla kıyaslamıştır. Bu söylemlerin Alman halkının en çok okunan gazetesi olarak röportajın içerisinden özellikle seçilmesi ve haber girişine konulması, İkinci Dünya Savaşı'nı en ağır şekilde yaşayan Alman halkının bu durumu kendi geçmişleriyle kıyaslayarak

⁶¹ Uğur Cansız, Muhammet Koçak, “Kanal İstanbul Projesi'nin Alman Medyasına Yansımaları Üzerine Eleştirel Bir Söylem Çözümlemesi”, *Yabancı Dil Öğretimine Genel Bir Bakış VII*, ed. H. Yılmaz, E. Yücel, M. S. Öztürk, Çizgi Kitapevi, Konya, 2023, s.80.

içselleştirebilmesi açısından önemlidir. Bu örnek hedef kitlenin haber söylemleriyle nasıl etki altına alınmaya çalışıldığı ve istendik algının nasıl oluşturulmaya çalışıldığı konusunda önemli bir örnek sayılabilir. Savaşın Ermeni halkının bakış açısından etkili bir söylemle verildiği gözlemlenmektedir. Aynı savaş ve katliam görüntüsünün Azerbaycan Türkleri için de söz konusu olduğu gerçeğinden yola çıkıldığında savaşa dair tüm mağduriyetin Ermenistan açısından haberleştirildiği görülmektedir.

Haber 14	
16 Kasım 2020	
https://www.bild.de/regional/hamburg/hamburg-aktuell/verkehrschaos-in-hamburg-demo-auf-der-autobahn-73436688.bild.html	
Başlık	DEMO GEGEN KRIEG IM KAVKASUS (Kafkasya'daki Savaşa Karşı Protesto)
Haber Girişi	Armenier lösen Verkehrs-Chaos in Hamburg aus (Ermeniler Hamburg'da trafik kaosa neden oldu) Hamburg – Wo morgens normalerweise der Berufsverkehr rollt, stand am frühen Freitagmorgen alles still. (Hamburg'da sabah saatlerinde işe giden insanların oluşturduğu yoğunluk cuma sabahı yerini derin bir sessizliğe bıraktı.)
Haber Spotu	Rund 200 Armenier haben sich zu einer unangemeldeten Demonstration versammelt, durch die sie die A1 in Höhe Norderelbbrücke komplett lahmlegten. (200 civarında Ermeni izinsiz yapılan gösteride bir araya geldi ve Norderelb köprüsünde A1 yolunu tamamen kapattı.)

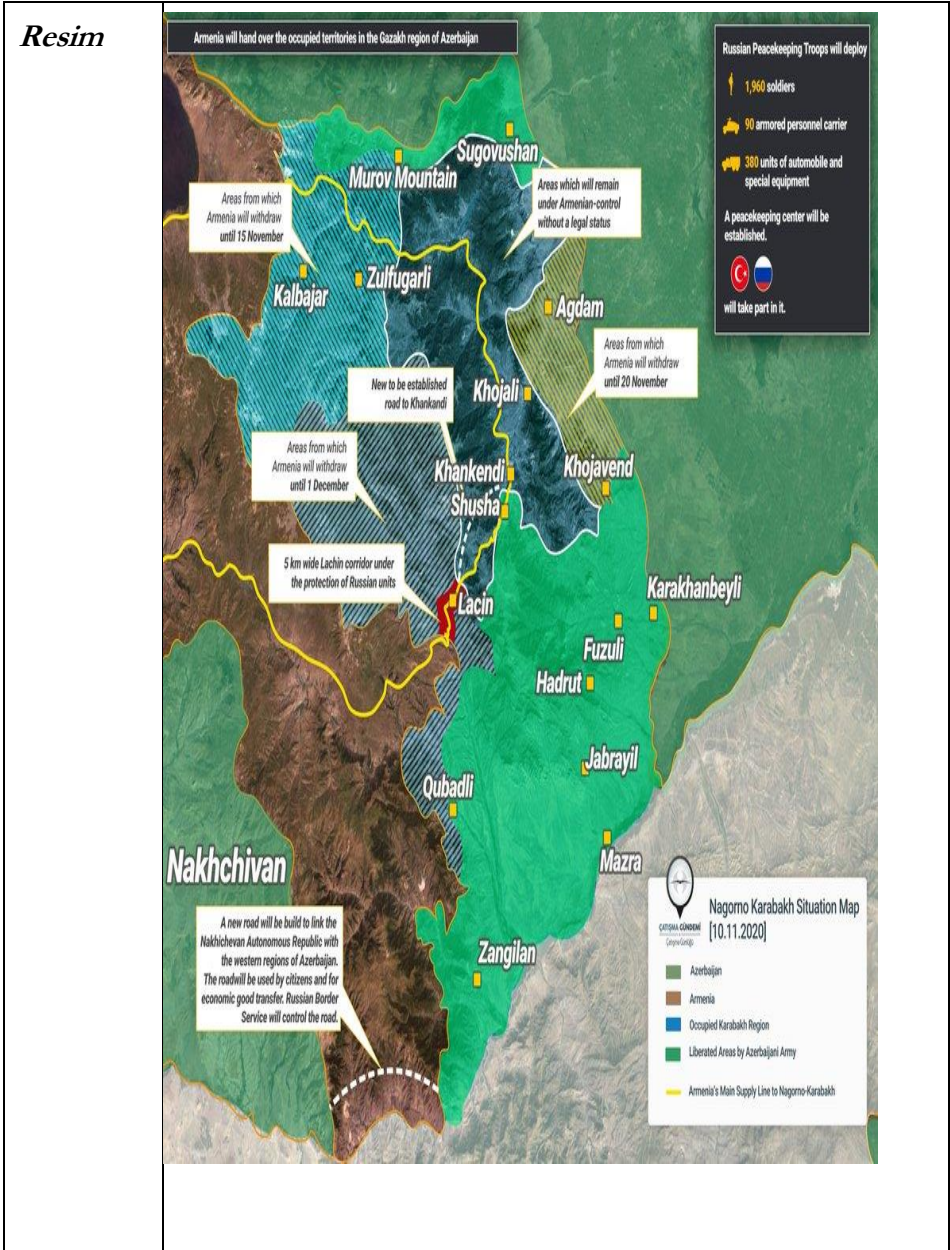

Haber 14’de Almanya’da yaşayan Ermenilerin Dağlık Karabağ’da yaşanan savaşı protesto etmek için sokağa çıktıkları ve köprüdeki trafik akışını engelledikleri ifade edilmiştir. Bu haberde bu protestonun izinsiz yapıldığı da vurgulanmıştır.

Haber 15	
10 Kasım 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/putin-schickt-truppen-armenien-verliert-krieg-um-bergkarabach-73864828.bild.html	
Başlık	<p>PUTIN SCHICKT TRUPPEN (Putin Askeri Birlikleri Gönderiyor)</p>
Haber Girişi	<p>Armenien verliert Krieg um Bergkarabach (Ermenistan Dağlık Karabağ savaşını kaybetti) Vertrag löst „Republik Arzach“ faktisch auf (Anlaşma Dağlık Karabağ özerk bölgesini fiilen feshediyor) Aserbaidshan bekommt Regionen zugeschrieben (Azerbaycan’a bölgeler tahsis edildi) Russland entsendet „Friedenshüter“ (Rusya “barış gücü” konuşlandırıyor)</p>
Haber Spotu	<p>Besser ein Ende mit Schrecken als Schrecken ohne Ende? (Sonu olmayan bir korkuyla yaşamaktansa korkulu bir son daha mı iyi?)</p>

Binnen 20 Tagen muss Armenien nach und nach seine Truppen aus Bergkarabach abziehen und die Kontrolle über etwa 80 Prozent des Gebietes an die Armee Aserbaidschans übergeben. Die letzten 20 Prozent des zu Aserbaidshan gehörenden Gebietes werden weiterhin von armenischen Beamten verwaltet, jedoch von knapp 2 000 russischen „Friedenshüter“-Soldaten bewacht.

(20 gün içerisinde Ermenistan asker birlikleri Dağlık Karabağ bölgesinden peyderpey çekilecek ve bölgenin yüzde 80'lik kısmının kontrolü Azerbaycan'a devredilecek. Azerbaycan topraklarına ait geriye kalan yüzde 20'lik kısmın yönetimi Ermenistan'a ait olacak, fakat hemen hemen 2000 Rus askerinin bulunduğu “barış gücü” merkezi tarafından gözlenecek.)

Haber 15'te, 10 Kasım 2020 tarihi itibarıyla Dağlık Karabağ bölgesindeki çatışmanın bittiği ve savaşın sona erdiği "Ermenistan Dağlık Karabağ savaşını kaybetti" söylemiyle duyurulmuştur. Savaşın nasıl sonlandığı yine Ermenistan açısından haberin başlığında dile getirilmiş, Azerbaycan'ın savaşı kazanması ya da zaferi açısından bir değerlendirme yapılmamıştır. Haber

spot kısmında ise yenilgiyi ılımlı hale getirmeye çalışan, kamuoyuna yöneltilen “Sonu olmayan bir korkuyla yaşamaktansa, korkulu bir son daha iyi değil mi?” soru cümlesiyle karşı karşıya kalınmaktadır. Burada savaşın bitmesi bir son olarak tabir edilse de “sonu olmayan bir korkuyla yaşamak” söylemiyle savaşı kaybetme durumunun, kazanılması ile kıyaslandığında daha olumlu bir durum olarak anlaşılması istenmektedir. Korkulu bir son olan savaşın kaybedilmesi, savaşta yaşanan korkuların, sonrasındaki muhtemel çatışmalarla sürekli devam etmesine karşılık tercih edilecek bir durum olarak yansıtılmıştır. Ermenistan adına oluşan bu olumsuz durumun kamuoyu tarafından tepki çekmemesi ya da bu tepkiyi yumuşatmak adına bunun kabullenilmesi gereken olumlu bir durum olduğu algısı yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Haberde verilen harita ile savaşın son bulmasıyla bölgede oluşan son durum hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Haber 16	
10 Kasım 2020	
https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/krieg-in-berg-karabach-erneute-waffenruhe-zwischen-armenien-und-aserbajdschan-73861508.bild.html	
Başlık	KAUKASUS-KONFLIKT (Kafkasya Sorunu)
Haber Girişi	Erneute Waffenruhe im Krieg um Berg-Karabach (Dağlık Karabağ bölgesinde yeniden ateşkes)
Haber Spotu	Ist es das Ende des Schreckens im blutigen Konflikt um die Südkaukasus-Region Berg-Karabach? Der Regierungschef von Armenien und der Präsident von Aserbajdschan haben sich Montagnacht auf ein Ende aller Kampfhandlungen verständigt. (Güney Kafkasya bölgesindeki Dağlık Karabağ'da yaşanan kanlı çatışmada dehşet sona mı eriyor? Ermeni devlet başkanı ve Azerbaycan başkanı pazartesi gecesi tüm savaş durumlarının sonlandırılması için mutabakata vardılar.)

Resim

Haber 16, bölgedeki tüm savaş durumunun sonlandığını tekrar eden bir haber niteliğindedir.

5. Bulgular

27 Eylül 2020 tarihinde başlayıp 10 Kasım 2020 tarihinde son bulan Dağlık Karabağ bölgesindeki savaş durumu; Bild gazetesi tarafından yakından takip edilmiş, 44 günlük çatışma sürecinde savaş ile ilgili haberlere sık sık yer verilerek bu durum gündemde tutulmuştur. Savaşın başlangıç ve bitiş tarihi göz önünde bulundurularak, konu ile ilgili doğrudan 15 ve dolaylı olarak verilen 1 (Haber 14) haber olmak üzere toplam 16 haber verisine ulaşılmıştır ve söylem analizi bu 16 haber üzerinde yapılmıştır.

Bu haberler arasında içerik olarak tekrar edilen söylemlere rastlanmaktadır: “Çağımızın (zamanımızın) en kanlı savaşı” (Haber 2) - “Çağımızın en acımasız savaşını sona erdirmek için yürütülen müzakerelerde önemli bir gelişme” (Haber 10) ve “Kilise bombalanarak yerle bir edildi” (Haber 7) - “Katedralleri yok edildi [...]” (Haber 8).

Bu haberlerde kullanılan abartılı sıfat tamlaması ve manevi değerleri temsil eden kilisenin kullanılmayacak durumda tahrip edilmesinin tekrarlanması, gazetenin haberi bu haliyle gündemde tutması açısından algı yönetme sürecinin bir parçası olarak görülmektedir.

Savaş durumunun ayrıntılı betimlemeler yapılarak, hikayeleştirilerek verilmesiyle okuyucu kitlesinin duygularına hitap edilmek istenmekte ve böylelikle oluşturulmak istenen algının güçlendirilmesi hedeflenmektedir: “Orası yoğun sisler ortasında kalmış, savaş bölgesine çıkan bir hayalet sokak.” (Haber 4), “Hankendi Şehri- Roketler neredeyse kimsenin tahmin edemeyeceği anda düşüyor, panik oluşuyor, sirenler çalıyor, insanlar sığınaklara koşuyor.” (Haber 5), “Yerel saat ile 11.58’de sirenler durdu: bu saate kadar bombaların düştüğü, saldırıların gerçekleştiği ve insanların öldüğü yerde ani bir sessizlik. Azerbaycan ve Ermenistan arasında ateşkes” (Haber 8)

9), “Sessizliğin uzun süre devam edeceğine insanların kendileri bile inanmıyordu. Ve haklıydılar. Akşam tekrar sirenler duyuldu. Sonra Hankendi’ye (Stepanakert) yeni saldırılar başladı.” (Haber 11).

Bild gazetesinin abartılı sıfat kullanımları, öznel değerlendirmeleri, yıkıntılar içerisindeki kilise ve sığınaktaki kadınlara ait resim paylaşımları, yurtlarından kaçmak zorunda kalan sadece Ermeni savaş mağdurlarının ifadeleri, şehirlerin Ermenice isimlerinin kullanılması gibi söylem ve haber sunuş biçimleri, bunun yanı sıra haberlerini sadece Ermenistan ve Dağlık Karabağ bölgesinde yaşayan Ermeni halkı açısından vermesi taraflı haber yapma anlayışının açık bir göstergesidir.

Bunun yanı sıra Türkiye savaşın birinci muhatabı olarak gösterilmeye çalışılmış (Haber 1, 3, 6) “Erdoğan’ın katil Dron’larının korkutucu başarısı” (Haber 6) söylemiyle Cumhurbaşkanı Erdoğan hedef gösterilmiştir. “Ölümcül güç gösteren Türk Dronu” söylemiyle Bayraktar B2 insansız hava aracına vurgu yapılarak Ermeni askeri gücüne karşı Azerbaycan’ın çok güçlü bir savaş envanteri ile bu mücadeleyi yürüttüğü bildirilmektedir. Bu çerçevede iki taraf arasında orantısız silah gücü olduğu ve Ermenistan’ın mağdur olduğu algısı verilmeye çalışılmıştır. Türkiye’nin Dağlık Karabağ sorununda Azerbaycan’a yaptığı silahlı ve askeri desteğe yukarıdaki söylemlerle atıfta bulunurken, haberin analizinde belirtildiği üzere yıllardır Rusya’nın Ermenistan’a yaptığı silah yardımı hakkında herhangi bir bilgi verilmeyerek Ermenistan tek yönlü olarak savaş mağduru gösterilmiştir.

Savaşın her iki muhatabının savaş sürecinde yaşadıkları eşit ve objektif bir tavırla ele alınmamış, 16 haberin sadece 1’inde Azerbaycan tarafına yapılan saldırılar arasında Gence şehrine yapılan saldırı dile getirilmiştir. Burada da saldırının faili olarak Ermenistan net olarak ifade edilmemiş, “muhtemelen” sözcüğüyle kesinlik olmadığı algısı yaratılmıştır. Bunun yanı sıra Ermenistan devlet başkanı ve başbakanı ile röportaj yapıp onlara mevcut savaş ile ilgili savunma ve gerekçe açıklaması için imkân sağlanmıştır. Her iki röportajda da özellikle tarihsel olaylara atıf yapılan söylemler (Haber 3, Haber 13) haber başlıklarında ya da girişinde kullanılarak ön plana çıkarılmış, haberin hedef kitle üzerindeki etki gücü Azerbaycan açısından olumsuz algı yaratacak şekilde tasarlanmıştır.

Dikkat çelen bir diğer nokta da ispatlanabilir veriler eşliğinde kıyaslama yapılmadan Dağlık Karabağ’daki bu savaş “zamanımızın en kanlı savaşı” olarak ilan edilmiştir olmasıdır.

Dil ve üslup açısından bakıldığında ise Bild gazetesinin haberlerinde genellikle sade, kısa, etkili ve kolay anlaşılabilen günlük konuşma diline yakın

bir üslup kullanıldığı, haberlerde abartılı sıfatlara yer verildiği, konuların basitleştirilerek dile getirildiği, haberlerde duygusal öğelerin ön plana çıkarıldığı ve sunulurken hikâyeleştirme stratejileri kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada Dağlık Karabağ'da 27 Eylül 2020 başlayıp 10 Kasım 2020 tarihinde Azerbaycan'ın galibiyetiyle sonlanan çatışma sürecinin Almanya'da en çok okunan Bild gazetesinin çevrimiçi yayıncılığında kamuoyuna nasıl yansıtıldığı eleştirel söylem analizi çerçevesinde haber söylemlerinin çözümlenmesiyle ortaya konulmuştur. Haber söylemlerinde kullanılan dilsel öğelerin okurlar üzerinde oluşturulması amaçlanan algıyı ve bu algıyı yönetme sürecindeki etkisi bu araştırma kapsamında ele alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda Bild gazetesinin haber söylemlerinde Ermenistan ve Ermeni halkı açısından taraflı bir bakış açısının ortaya konulduğu saptanmıştır; Ermenistan hedef kitleye bölgedeki çatışma durumunda mağdur taraf olarak gösterilmiştir. Bu algının oluşturulabilmesi ve etkin kalması için mevcut dilsel öğelerin hedefe uygun bir şekilde kullanılması suretiyle dilin gücünden faydalanılmıştır. Söylemlerin hedef kitleyi etkilemesi ve hedeflenen algının oluşturulabilmesi için konuşma diline yakın bir dil kullanılarak ifadeler basit, anlaşılır bir düzeyde verilmiştir. Kelime seçimi, sıfatların derecelendirilerek kullanımı, betimlemelerin kullanıldığı hikâyeleştirme stratejileri, ayrıca tarihsel bağlamdan da faydalanılmasıyla, hedef kitleyi habere katmak ve onlar üzerinde daha fazla etki yaratmak amaçlanmıştır. Bu noktada Bild gazetesi “Dağlık Karabağ Sorunu” hakkındaki öznel yaklaşımını bazen açık, bazen örtük biçimde haber söylemlerine yerleştirdiği ve böylelikle gazetenin hedef insan veya toplumu istendik şekilde düşünmeye ikna etme çabası içinde olduğu görülmektedir.

Kaynakça

AKÇAY, Deniz, “Dağlık Karabağ Uyuşmazlığında Self-Determinasyon Tezlerinin Göreceliği”, *Ermeni Araştırmaları, Avim Avrasya İncelemeleri Merkezi-Rapor*, (65), Ankara 2020, ss.101-129.

ASAL, Uğur Yasin, “Dağlık Karabağ Sorunu'nun Çatışma Çözümü Perspektifinden Analizi.” *Arya'da Güvenlik Sorunları ve Yansımaları*, içinde, ed. R. Kutay Karaca, 45-65. İstanbul: Bilgesam Yayınları, 2013.

ATTAR, Aygün, “Karabağ Sorunu ve Çözüm Arayışları”, *Dokuzuncu Askeri Tarih Semineri Bildirileri, Genelkurmay ATASE Başkanlığı*, (22-24 Ekim 2003), İstanbul 2003.

AZİZ, Aysel, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2008.

BORA, Mehmet, *Algı Yönetiminde Medyanın Önemi: Afrin Operasyonu Örneği*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2019.

BRICHTA, Mascha, “Boulevardberichterstattung.” In *Medien von A bis Z*, ed. Hans-Bredow, 45-70. Institut Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

CANSIZ, Uğur, KOÇAK, Muhammet, “Kanal İstanbul Projesi’nin Alman Medyasına Yansımaları Üzerine Eleştirel Bir Söylem Çözümlemesi.” *Yabancı Dil Öğretimine Genel Bir Bakış VII*, içinde, ed. Erdinç Yücel, Hasan Yılmaz, Mustafa Serkan Öztürk, 57-83. Konya: Çizgi Kitapevi, 2023.

ÇOBANOĞULLARI, Ferdiye, KOÇAK, Muhammet, “Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve Eleştirel Okuma Alman Bild Gazetesi Örneği”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.38 (2), Ankara 2021, ss. 452-468.

DORUK, Özlem, “Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşluğu Derneği’nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellemesine İlişkin Haberlerin Çözümlemesi”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, C.2 (1), Gümüşhane 2013, ss. 106-132.

DURUR, Elif Küçük, “İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevesi”, *Atatürk İletişim Dergisi*, C.7(2), Erzurum, 2012, ss. 21-32.

ENTMAN, Robert M, “Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm”, *Journal Of Communication*, C. 43 (4), Oxford 2016, ss. 51-87.

GEE, James Paul, *An introduction to discourse analysis: Theory and method*. 2nd Edition. New York: Routledge, 2005.

GOOGLE. “ARMENIEN-PREMIER NIKOL PASCHINJAN WARNT Türkei bald nahe Wien.” Bild. Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/armenien-premier-paschinjan-tuerkei-will-den-genozid-an-armeniern-fortsetzen-73236824.bild.html>.

GOOGLE. “Azerbaycan’ın İşgal Altındaki Toprakları Karabağ.” Anadolu Ajansı. Erişim tarihi Ocak 25, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/20301>.

GOOGLE. “Azerbaycan’ın Zaferinin Ardından Bölgedeki Yeni Gerçeklikler.” Anadolu Ajansı, Erişim tarihi Ocak 25, 2021,

<https://www.aa.com.tr/tr/azerbaycan-cephe-hatti/azerbaycanin-zaferinin-ardindan-bolgedeki-yeni-gerceklikler/2062822>.

GOOGLE. “Çatışma.” Türk Dil Kurumu. Erişim Tarihi Ocak 22, 2021, <https://sozluk.gov.tr/>.

GOOGLE. “Druckauflage und verkaufte Auflage der BILD/B.Z. Deutschland vom 4. Quartal 2011 bis zum 4. Quartal 2020.” Statista. Erişim tarihi Ocak 25, 2021, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/221651/umfrage/entwicklung-der-auflage-derbild-zeitung/>.

GOOGLE. “Einsatz, der: militärischer Einsatz, der out of area durchgeführt wird.” Duden. Erişim Tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Einsatz>.

GOOGLE. “Entklave, die: von fremdem Staatsgebiet eingeschlossener Teil eines Staatsgebietes.” Duden. Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Exklave>.

GOOGLE. “Ermenistan Azerbaycan’a saldırdı.” TRT Haber. Erişim tarihi Ocak 26, 2021, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/ermenistan-azerbaycana-saldirdi-518943.html>.

GOOGLE. “Flüchtling, der: Person, die aus politischen, religiösen, wirtschaftlichen oder ethnischen Gründen aus ihrer Heimat geflohen ist.” Duden. Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Fluechtling>.

GOOGLE. “Gefecht, das: kurzer, bewaffneter Zusammenstoß feindlicher militärischer Einheiten, Auseinandersetzung von kürzerer Dauer zwischen bewaffneten Gruppen.” Duden. Ocak 21 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Gefecht> (Duden, 2021) Düşman askeri birliklerinin kısa süreli silahlı çatışması, iki silahlı grubun kısa süreli mücadelesi.

GOOGLE. “Präzision, die: Eindeutigkeit, Klarheit, Genauigkeit.” Duden. Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Praezision>.

GOOGLE. “Schlacht, die: heftiger, längere Zeit anhaltender [aus mehreren einzelnen, an verschiedenen Orten ausgetragenen Gefechten bestehender] Kampf zwischen größeren militärischen Einheiten.” Duden. Ocak 23, 2021, <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/Schlacht>.

GOOGLE. “Zerstören: sehr stark beschädigen und dadurch unbrauchbar, unbenutzbar o. ä. Machen.” Duden. Erişim tarihi Ocak 22, 2021, <https://www.duden.de/rechtschreibung/zerstoeren>.

GOOGLE. “Mili Eğitim Bakanlığı. Gazetecilik.” Erişim tarihi Ocak 23, 2021. <http://www.mku.edu.tr/files/1060-e14aaff3-8ca9-4107-80a9-a5a35c55c074.pdf>.

GÖKÇE, Mustafa. “Yukarı Karabağ Sorunu ve Türkiye-Ermenistan İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme.” *Turkish Studies*, C. 6, (1), Ankara 2011, ss. 1139-1154.

GÜRBÜZ, Vedat, “Dağlık Karabağ Sorunu Karşısında Taraf Ülkeler, Bölgesel ve Küresel Güçler.” *Bölgesel sorunlar ve Türkiye*, içinde, ed. Ahmet Hamdi Aydın, Seyhan Taş, Saniye Adıgüzel, 105-130. Kahramanmaraş: KSÜ Yayınları, 2008.

GÜREL, Şükrü, “Karabağ Sorunu Üzerine Bir Not”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C.47 (1), Ankara 1992, ss.182-185.

GÜZ, Nurettin, *Haber Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005.

JONES, F. L. “Information: The Psychological Instrument.” *U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy*, içinde, ed. Boone Bartholomees, Jr Carlisle. PA: Unite, 2004.

JOSEPH, Terasa, “Mediating War and Peace: Mass Media and International Conflict. India Quarterly”, *A Journal of International Affairs*, C. 70 (3) 2014, ss. 225-240.

KARA ŞENTÜRK, Eylem, “Almanya’da Bulvar Gazeteciliği ve Hürriyet Gazetesi’nin Konumu”, *İNİF E- Dergi* C. 1 (1), 2016, ss. 16-27.

KAZU, Ecem, *Algı Yönetimi Perspektifinden Siyasal İletişim ve Lider İlişkisi: Turgut Özal Dönemi Analizi (1983-1989)*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep 2018.

KILIÇ, Osman, ÖVÜR Ayten, “Türkiye’de Dijital Gazeteciliğe Geçiş. Habertürk Gazetesi Örneği”, *Yeni Medya Elektronik Dergi*, C.3(2), İstanbul 2019, ss. 119-126.

KOÇAK, Muhammet, YAPRAK, Asuman, *Alman Bild Gazetesinde Barış Pınarı Harekâtı*. Konya: Palet Yayınları, 2021.

KÖKTENER, Aysun, “Spor Gazeteciliği Örneğinde İnternet Gazeteciliğinin Geleneksel Gazeteciliğe Etkisi”, *Selçuk İletişim*, C.10 Konya

2013, ss. 233-249.

KUYUCU, Mihalis, *İnternet Gazeteciliğinin Geleneksel Gazetelerle Savaşı: İnternet Gazeteciliği Geleneksel Gazeteciliği Bitirdi Mi? Üniversite Öğrencilerinin İnternet Gazeteciliği ile İlgili Görüşleri Üzerine Bir Güncelleme*, 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı. Ankara: Nobel, 2017.

MORA, Necla, “Medya ve Kültürel Kimlik”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* C.5 (1), 2008, ss.1-14.

ÖZTÜRK, Oğuz Mete, *Geçmişten Günümüze Türk Devletleri*. İstanbul: Nokta Kitap, 2007.

ÖZYILMAZ, Emine Vildan, “Geçmişten Günümüze Dağlık Karabağ”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* C.15 (2) Ankara 2013, ss. 191-208.

SAPMAZ, Ahmet, SARI, Gökhan, “Dağlık Karabağ Sorununda Azerbaycan Tarafından Kuvvet Kullanım Olasılığının Analizi”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi* C. 8 (15), İstanbul 2012, ss.1-32.

SÖKER, Çağlar, “Dağlık Karabağ Sorununun Çatışmayı Çözme Perspektifinden İncelenmesi”, *KAÜİİBFD* C. 8 (16), Kars 2017, ss. 555-574.

TANSUYU, Hazel, *Günümüz Küreselleşme Sürecinde Kimlik Politikalarının Medyada Temsili: Türkiye’de İki Ulusal Gazetenin Haber Örnekleri Üzerine Bir Söylem ve İçerik Analizi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2018.

TÜRK, M. Sezai, “Algı Yönetimi ve İletişim: Algının Ötesinde Bir Gerçeklik Var mı?” *Algı Yönetimi*, içinde, ed. Bilal Karabulut, 17-40. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2014.

VAN DIJK, Teun A, ‘Principles of Critical Discourse Analysis. Discourse & Society Sage’, C. 4 (2), London: Newbury Park and New Delhi 1993, ss. 249-283

YALÇINKAYA, Alaeddin, *Kafkasya’da Siyasi Gelişmeler*. Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006.

YAZICI, Nuri, *Tarihte Türkler ve Türk Devletleri*. İstanbul: İlgı Kültür Sanat Yayıncılık, 2011.

YÜCEDOĞAN, Güleda, *Türkiye ve Fransa’da Gazeteci Kimliği Sorunum*. İstanbul: İTÜ,1998.

 KAMU YÖNETİMİ ENSTİTÜSÜ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ	
Makale Bilgileri:	
Geliş Tarihi:	22.08.2023
Kabul Tarihi:	14.09.2023
Yayın Tarihi:	30.06.2024
Değerlendirme:	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körlme
Etik Beyan:	* Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması:	Yapıldı / intihal.net
Etik Bildirim:	turkavsosyalbilimlerdergisi@gmail.com
Etik Kurul Kararı:	Etik Kurul Kararından muaftır.
Katılımcı Rızası:	Katılımcı yoktur.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Telif Hakları & Lisans:	Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır. Yazılar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Article Information:	
Date of Submission:	22.08.2023
Date of Acceptance:	14.09.2023
Date of Publication:	30.06.2024
Peer-Review:	Double anonymized - Two External
Ethical Statement:	* It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Plagiarism Checks:	Yes / Turnitin / intihal.net etc.
Complaints:	turkavsosyalbilimlerdergisi@gmail.com
Ethics Committee Approval:	It is exempt from the Ethics Committee Approval
Informed Consent:	No participants.
Financial Support:	The study received no financial support from any institution or project.
Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Copyrights & Licence:	The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study. Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.